

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZABRANI DISKRIMINACIJE

Član 1

U Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni list CG“, broj 46/10) u članu 1 stav 1 mijenja se i glasi:

„Zabrana i zaštita od diskriminacije ostvaruje se, a promocija jednakosti vrši se u skladu sa ovim zakonom“.

U stavu 2 poslije riječi: „Na zabranu i zaštitu od diskriminacije" dodaju se zarez i riječi: „kao i na promociju jednakosti“, a poslije riječi: „pojedinih prava“ dodaju se zarez i riječi: „kao i promocija jednakosti“.

Član 2

U članu 2 stav 3 poslije riječi: „iz stava 2 ovog člana" umjesto zareza stavlja se tačka, a riječi: „osim ako su taj akt, radnja ili nečinjenje objektivno i razumno opravdani zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.“ brišu se.

Stav 5 mijenja se i glasi:

„Diskriminacijom se smatra i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija, kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminišu po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.“

Član 3

Naziv člana 5 mijenja se i glasi: „Propisi i posebne mjere", a u stavu 1 riječi: „Posebne mjere" zamjenjuju se riječima: „Propise i posebne mjere", a riječ „uvoditi" zamjenjuje se riječima: „donositi, odnosno uvoditi i sprovoditi, u okviru svojih nadležnosti i ovlašćenja,“.

Član 4

Član 7 mijenja se i glasi:

„Uznemiravanje i seksualno uznemiravanje

Član 7

Uznemiravanje nekog lica ili grupe lica po jednom ili više osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, kad takvo ponašanje ima za cilj ili posljedicu povredu ličnog dostojanstva, izazivanje straha, osjećaja poniženosti ili uvrijeđenosti ili stvaranje neprijateljskog okruženja, smatra se diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona.

Diskriminacijom se smatra i svako neželjeno ponašanje seksualne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo nekog lica, odnosno kojim se postiže takav

učinak ili se tim ponašanjem stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.”

Član 5

Član 8 briše se.

Član 6

Član 9 mijenja se i glasi:

„Segregacija

Član 9

Diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona smatra se i segregacija.

Segregacija je svaki akt, radnja ili propuštanje da se izvrši radnja, kojima se vrši prisilno ili sistemsko razdvajanje ili razlikovanje lica po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona.”

Član 7

Član 17 mijenja se i glasi:

„Rasna diskriminacija i diskriminacija po osnovu vjere ili uvjerenja

Član 17

Rasna diskriminacija je svako pravljenje razlike, nejednako postupanje ili dovođenje u nejednak položaj lica sa uvjerenjem da rasa, boja kože, jezik, nacionalnost ili nacionalno ili etničko porijeklo, opravdavaju omalovažavanje lica ili grupe lica, odnosno opravdavaju ideju o nadmoći nekog lica ili grupe lica prema onima koji nijesu članovi te grupe.

Diskriminacijom po osnovu vjere ili uvjerenja smatra se svako postupanje koje je suprotno načelu slobode vjeroispovijesti, odnosno svako nejednako postupanje, pravljenje razlike, ili dovođenje u nejednak položaj lica po osnovu vjere ili ličnog uvjerenja, kao i pripadanja ili nepripadanja nekoj vjerskoj zajednici.”

Član 8

U članu 18 stav 1 briše se.

U stavu 2 riječi: „stava 1 ovog člana” zamjenjuju se riječima: „člana 2 ovog zakona.”

Dosadašnji st. 2 i 3 postaju st. 1 i 2.

Član 9

U članu 19 stav 3 mijenja se i glasi:

„Niko ne može biti pozvan da se javno izjasni o svom rodnom identitetu i seksualnoj orijentaciji.”

Poslije stava 3 dodaju se dva nova stava koji glase:

„Pod rodnim identitetom podrazumijeva se sopstveni rodni doživljaj koji ne mora zavisiti od pola koji je utvrđen i upisan prilikom rođenja. Rodni identitet tiče se svakog lica i ne podrazumijeva samo binarni koncept muškog ili ženskog.

Pod seksualnom orijentacijom podrazumijeva se emocionalna i/ili fizička privlačnost ili naklonost koja može biti prema licima istog i/ili različitog pola.”

Član 10

Član 21 mijenja se i glasi:

„Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) nadležan/na je da:

- 1) postupa po pritužbama zbog diskriminatornog postupanja organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, i preduzima mjere i radnje za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminisanog lica, ako nije pokrenut sudski postupak;
- 2) podnosiocu/teljki pritužbe koji/a smatra da je diskriminisan/a od strane organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica daje potrebna obavještenja o njegovim/njenim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite;
- 3) sprovodi postupak mirenja lica koje smatra da je diskriminirano, uz njegov pristanak, i organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, na koje se odnosi pritužba zbog diskriminacije;
- 4) pokrene postupak za zaštitu od diskriminacije pred sudom ili se u tom postupku pojavi kao umještač/ica kad stranka učini vjerovatnim, a Zaštitnik/ca procijeni da je postupanjem tuženog izvršena diskriminacija po istom osnovu prema grupi lica sa istim ličnim svojstvima;
- 5) upozorava javnost na pojavu težih oblika diskriminacije;
- 6) vodi posebnu evidenciju o podnijetim pritužbama u vezi sa diskriminacijom;
- 7) prikuplja i analizira podatke o slučajevima diskriminacije;
- 8) preduzima aktivnosti radi promocije jednakosti;
- 9) podnosi Skupštini Crne Gore, u okviru godišnjeg izvještaja, poseban dio izvještaja o sprovedenim aktivnostima na zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti;

10) vrši i druge poslove u vezi zaštite od diskriminacije propisane posebnim zakonom kojim se uređuju nadležnost, ovlašćenja, način rada i postupanje Zaštitnika/ce.“

Član 11

Član 23 briše se.

Član 12

U članu 24 stav 1 riječi: „drugog pravnog i fizičkog lica“ zamjenjuju se riječima: „privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica“.

Član 13

U članu 26 stav 1 poslije tačke 2 dodaje se nova tačka koja glasi:

„2a) uklanjanje posljedica diskriminatorskog postupanja;“.

U tački 4 poslije riječi „medijima“ umjesto zareza stavlja se tačka, a riječi: „ukoliko je diskriminacija izvršena putem medija.“ brišu se.

U stavu 2 riječi: „stava 1 tač.1 i 2“ zamjenjuju se riječima: „stava 1 tač. 1, 2 i 2a“, a riječi: „se ističe “ zamjenjuju se riječima: „može se istaći“.

Stav 3 briše se.

Član 14

U članu 27 riječi: „90 dana“ zamjenjuju se riječima: „jedne godine“.

Član 15

U članu 30 stav 1 poslije riječi „lica“ dodaju se riječi: „ili grupe lica“.

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

„Tužbu iz člana 26 ovog zakona može podnijeti i lice koje se, u namjeri da neposredno provjeri primjenu pravila o zabrani diskriminacije, na bilo koji način predstavi, odnosno stavi u poziciju lica koje može biti diskriminisano po nekom od osnova iz člana 2 ovog zakona.“

Član 16

U članu 32 riječi: „nad sprovođenjem ovog zakona“ brišu se.

Član 17

Poslije člana 32 dodaje se novi član koji glasi:

„Posebna ovlašćenja

Član 32a

Kad se u postupku inspeksijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, pored ovlašćenja propisanih zakonom, inspektor/ka je ovlašćen/a da na zahtjev lica koje smatra da je diskriminisano, a koje je pokrenulo postupak za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda, privremeno odloži izvršenje rješenja, drugog akta ili radnje subjekta nadzora, do donošenja pravosnažne odluke suda.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana, može se podnijeti u roku od osam dana od dana pokretanja postupka za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda.

O zahtjevu iz stava 1 ovog člana, inspektor/ka je dužan/a da odluči u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva."

Član 18

Član 33 mijenja se i glasi:

„Sudovi, državna tužilaštva, organi za prekršaje, organ uprave nadležan za policijske poslove i inspeksijski organi dužni su da vode posebnu evidenciju o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama iz svoje nadležnosti u vezi sa diskriminacijom (u daljem tekstu: posebna evidencija).

Podatke iz posebne evidencije, organi iz stava 1 ovog člana dostavljaju Zaštitniku/ci, najkasnije do 31. januara tekuće godine za prethodnu godinu, a na zahtjev Zaštitnika/ce dužni su da podatke iz ove evidencije dostave i za određeni kraći period u toku godine.

Bliži sadržaj i način vođenja evidencija iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za ljudska i manjinska prava.“

Član 19

Član 34 mijenja se i glasi:

„Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) odbije pružanje javnih usluga, uslovi pružanje usluga uslovima koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica ili namjerno kasni ili odlaže pružanje usluga, iako su lice ili grupa lica zatražili i ispunili uslove za pravovremeno pružanje usluga prije drugih lica (član 11);

- 2) po osnovu zdravstvenog stanja neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa, onemogućava, ograničava ili otežava zapošljavanje, rad, školovanje ili neopravdano uskraćuje drugo pravo licu ili grupi lica (član 12);
- 3) onemogućava ili ograničava ostvarivanje prava, neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa prema licu ili grupi lica, po osnovu starosne dobi (član 13);
- 4) onemogućiti, ograničiti ili otežati korišćenje prilaza objektima i površinama u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom (član 18);
- 5) podnese tužbu bez pisanog pristanka diskriminisanog lica ili grupe lica (član 30 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu, organu lokalne samouprave i organu lokalne uprave novčanom kaznom u iznosu od 100 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 do 6.000 eura.“

Član 20

Poslije člana 34 dodaju se dva nova člana, koji glase:

„Član 34a

Novčanom kaznom od 100 do 2.000 eura kazniće se odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave i organu lokalne samouprave ako:

- 1) ne vodi posebnu evidenciju o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama iz svoje nadležnosti u vezi sa diskriminacijom (član 33 stav 1);
- 2) podatke iz posebne evidencije ne dostavi Zaštitniku/ci u rokovima propisanim u član 33 stav 2 ovog zakona.

Član 34b

Za prekršaje iz člana 34 stav 1 i člana 34a ovog zakona, samostalno ili uz novčanu kaznu ili mjeru upozorenja, može se izreći jedna ili više zaštitnih mjera:

- 1) oduzimanje predmeta;
- 2) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti;
- 3) javno objavljivanje odluke.

Zaštitna mjera oduzimanja predmeta obavezno se izriče svaki put kada je prekršaj izvršen korišćenjem predmeta koji se oduzima, odnosno kada je

predmet bio namijenjen izvršenju prekršaja ili je predmet koji se oduzima nastao zbog izvršenja prekršaja.

Zaštitna mjera zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti može se primijeniti u trajanju koje ne može biti kraće od 30 dana niti duže od šest mjeseci.

Zaštitna mjera javnog objavljivanja odluke izvršava se na način što se odluka objavljuje u javnim medijima dostupnim na cijeloj teritoriji Crne Gore.”

Član 21

Poslije člana 36 dodaju se dva nova člana, koji glase:

„Usklađivanje podzakonskog akta

Član 36a

Podzakonski akt iz člana 33 stav 3 ovog zakona, uskladiće se sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Predstanak važenja određene odredbe zakona

Član 36b

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi član 108 Zakona o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje.

(„Službeni list CG”, broj 40/11).“

Član 22

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje zakona sadržan je u članu 16 tačka 1 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom uređuje način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Polazeći od opštih principa sadržanih u Ustavu Crne Gore kojim se garantuje da su svi pred zakonom jednaki bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo (čl. 8, 17, 18, 19), a koji su razrađeni nizom zakona kojima su uređeni radni odnosi, zapošljavanje, penzijsko i invalidsko osiguranje, obrazovanje, zdravstvena i socijalna zaštita, zaštita na radu, porodični odnosi, krivična djela i dr., a naročito opštim, sistemskim Zakonom o zabrani diskriminacije koji treba da pruži osnovu i mehanizme za borbu protiv diskriminacije po bilo kom ličnom svojstvu.

Međutim, implementacijom ovog Zakona, u praksi, ukazala se potreba za njegovom dopunom kako bi se obezbijedila potpuna i efikasna zaštita od diskriminacije.

Kaznene odredbe koje su sadržane u postojećem Zakonu ne obezbjeđuju efikasnu zaštitu od diskriminacije te su pojačane i specificirane tako da su zapriječene visoke kazne za slučajeve počinjene diskriminacije.

Ukazala se potreba za uvođenjem novih, posebnih oblika diskriminacije, koji nisu sadržani u drugim zakonskim propisima a kojima se upućuje na one nedozvoljene akte koji se smatraju nedopustivim sa stanovišta moralnih standarda, a takođe, mogu predstavljati opasnost po društvenu zajednicu.

Implementacijom postojećeg zakona, ukazala se potreba preciziranja nadležnosti Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore kao institucionalnog mehanizma za zaštitu od diskriminacije.

Norme kojima se određuje podnošenje tužbe za počinjenu diskriminaciju su, takođe, zahtijevale unapređenu formu.

Postojećim Zakonom nije uređena oblast "zaštitnih mjera" za počinjenu diskriminaciju, čime bi se obezbijedio efikasniji sistem zaštite od diskriminatornog ponašanja i prakse.

Posebni razlozi za izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije leže i u potrebi usaglašavanja pojedinih odredbi važećeg teksta sa odredbama prava EU, odnosno direktivama o jednakosti, koje su poslužile kao osnov zakonodavne intervencije.

Naime, u svojim komentarima na zakonski tekst Evropska komisija je, kao glavni problem identifikovala neusklađenost definicije neposredne diskriminacije sa evropskim zakonodavstvom, zbog činjenice da ne postoji način da se opravda neposredna diskriminacija.

Konačno, naprijed navedeni razlozi imaju dodatno utemeljenje u zahtjevima i potrebi usaglašavanja nacionalnih propisa sa normama na koje ukazuju izvještaji u postupku pristupanja Evropskoj uniji, kao i preporuke Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije o snaženju nacionalnog zakonodavstva u borbi protiv ovih pojava.

Zakon o zabrani diskriminacije je stupio na snagu avgusta 2010. godine, kao sistemski zakon kojim se definiše pojam diskriminacije, kako neposredne tako i posredne. Podsticanje na diskriminaciju, ovim zakonom smatra se diskriminacijom. Zakon predviđa i posebne oblike diskriminacije, koji nijesu tretirani setom drugih zakona (Zakonom o rodnoj ravnopravnosti, Zakonom o manjinskim pravima i slobodama, Zakonom o medijima, Zakonom o elektronskom medijima i dr) kojima se zabranjuje diskriminacija. Takođe predviđa i institucionalne mehanizme zaštite od diskriminacije i to: Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kojem građani mogu da se obrate pritužbom; sudove, odnosno pravo na podnošenje tužbe sudu; organe za prekršaje, kao i inspekcije u smislu nadzora nad sprovođenjem zakona u oblasti: pružanja usluga, građevinarstva, zdravstva, prosvjete i sporta, rada i zapošljavanja, zaštite na radu, saobraćaja, turizma i drugih oblasti. Ovim zakonom je, nadalje, uvedena obaveza organa i drugih pravnih i fizičkih lica da vode posebnu evidenciju o slučajevima diskriminacije i da podatke iz evidencije dostavljaju Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Takođe, Zakon propisuje i prekršaje koji se sankcionišu ovim zakonom. Prelaznim i završnim odredbama definiše se postupak po pritužbama koje se odnose na diskriminaciju i koje su podnesene prije stupanja na snagu ovog zakona, kao i obaveza nadležnog organa za ljudska i manjinska prava da, u roku od 6 mjeseci, propiše pravilnik i obrazac za vođenje evidencije i rok stupanja na snagu ovog zakona.

Takođe, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, sudovi, organi za prekršaje i inspekcija mišljenja su, da je neke od odredbi Zakona potrebno unaprijediti u cilju obezbjeđivanja adekvatne primjene Zakona od strane ovih organa, što je detaljno obrađeno u poglavlju IV Obrazloženja.

III USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM UGOVORIMA

Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o zabrani diskriminacije je usklađen sa Evropskim zakonodavstvom, kao i potvrđenim međunarodnim ugovorima Ujedinjenih Nacija i Savjeta Evrope, kojima je zabranjena diskriminacija:

Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine;

Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine;

Međunarodnom konvencijom o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine;

Konvencijom o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979. godine i Opcionim protokolom uz ovu konvenciju;

Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine;

Protokolom br. 12 uz Konvenciju iz 2000. godine (proširuje djelovanje zabrane diskriminacije na bilo koje pravo određeno zakonom);

Evropskom konvencijom o sprečavanju mučenja i nečovječnih ili ponižavajućih kazni i postupaka iz 2002. godine;

Evropskom socijalnom poveljom (revidovanom) iz 1996. godine;

Evropskom poveljom o regionalnim ili manjinskim jezicima iz 1992. godine;

Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina iz 1994. godine.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

U članu 1 ovog Nacrta Zakona član 1 važećeg zakonskog rješenja je dopunjen u smislu uvođenja promocije jednakosti kao veoma značajne aktivnosti u cilju prevencije diskriminacije. Promociju jednakosti, u smislu ovog Nacrta Zakona vršiće Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, što je i propisao članom 21 tačka 8 Nacrta Zakona. Takođe, član 2 Konsolidovanog teksta Ugovora o Evropskoj uniji 2012/C 326/01, govori u prilog ovom zakonskom rješenju. Obaveza promocije jednakosti proizilazi i iz odredbi direktiva EU o jednakosti koje su korišćene kao materijalno-pravni osnov za izmjene i dopune ovog zakona u dijelu koji se tiče ostvarivanja načela jednakosti i institucija zaduženih za njegovo sprovođenje.

U članu 2 usklađena je odredba člana 2 stav 3 važećeg Zakona, sa Direktivom Savjeta Evrope 2000/43/EZ o primjeni načela ravnopravnosti lica bez obzira na njihovo rasno ili etničko porijeklo, na način što je brisan dio odredbe toga stava u dijelu kojim se opravdava neposredna diskriminacija, jer ne postoji standard kojim se opravdava direktna diskriminacija.

Istim članom, stav 5 je izmijenjen na način što se pod diskriminacijom smatra i pomaganje, kao i najava diskriminatornog postupanja, a u smislu Direktiva Savjeta 2000/78/EC, 2004/113/EZ, 2006/54/EZ.

U članu 3 izmijenjen je naziv člana 5, a dopunjen stav 1 istog člana, u cilju usaglašavanja ovog člana sa članom 8 stav 2 i 3 Ustava Crne Gore.

U članu 4 izvršena je preformulacija načela zabrane uznemiravanja kao posebnog oblika diskriminacije, na način što je ovom načelu data karakteristika imperativne norme (zabrane), sa pozivom na opštu zabranu diskriminacije iz čl.2. Zakona. Istovremeno, u istom članu propisana je zabrana seksualnog uznemiravanja čime se ovim načelima daje višestruki značaj, ne samo u domenu građansko-pravne zaštite, već i kao osnovu prekršajno-pravne i krivično-pravne odgovornosti. Sami tekst izmijenjenog člana u materijalno-pravnom smislu usaglašen je sa direktivama EU o jednakosti (2000/43/EZ; 2004/113/EZ; 2006/54/EZ). Takođe, seksualno uznemiravanje je definisano Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i Zakonom o radu, ali samo u vezi sa radom i po osnovu rada, a ne i u drugom okruženju i okolnostima. S tim u vezi, a s obzirom na uporednu praksu, kao i Direktivu Savjeta 2004/113/EZ o sprovođenju načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu nabavci roba odnosno pružanju usluga (čl 2 st 1 tač.d) i Direktivu 2006/54/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta o sprovođenju načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja muškaraca i žena u pitanjima zapošljavanja i obavljanja zanimanja (član 2, stav 1 tač.d), ovim članom se definiše seksualno uznemiravanje kao poseban oblik diskriminacije.

U članu 5 brisan je član koji se tiče mobinga. Iz uporednog prava poznato je da se mobing, odnosno zlostavljanje na radu, može vršiti, ne samo na osnovu ličnog svojstva, već i na osnovu ličnog odnosa neprijateljstva, animoziteta i sl., koji se razvio između dva ili više lica, bez obzira na njihova lična svojstva. U tom smislu, Zakon o zabrani zlostavljanja na radu koji je donesen 2011 godine, formuliše generalnu zabranu zlostavljanja na radu, bez obzira na osnov za njegovo vršenje, pa je na ovaj način otklonjena nelogičnost dvostrukog definisanja istih pravnih pojmova i to na različit način.

U članu 6 redefinisani je institut segregacije, na način što se konceptu dodaje termin »prisilno«, čime se definicija segregacije usaglašava sa standardima Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije (Generalna preporuka broj 7), prema kojoj dobrovoljan čin odvajanja od drugih lica po jednom od diskriminatornih osnova iz člana 2. Zakona ne predstavlja segregaciju.

Članom 7 izmijenjen je član 17 osnovnog teksta Zakona u smislu definisanja zabrane rasne rase diskriminacije (boje kože, jezika, nacionalnosti ili nacionalnog, odnosno etničkog porijekla), odnosno dodatno osnažen novom formulacijom u stavu 2 koji obuhvata zabranu diskriminaciju po osnovu vjere i uvjerenja,. Navedena zakonodavna intervencija sprovodi se na osnovu Generalne preporuke broj 7 o nacionalnom zakonodavstvu za borbu protiv rasizma i rasne diskriminacije, odnosno usklađena je sa definicijom rasne diskriminacije koju je Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije dala u navedenoj preporuci (Poglavlje I).Istovremeno, odvojenost diskriminacije po osnovu vjere ili uvjerenja posljedica je potrebe obezbjeđenja poštovanja načela slobode vjeroispovijesti, koja zahtijeva slobodu izbora i vjerovanja i ne može se ograničiti u pogledu prava članova tih zajednica, odnosno lica koja dijele odgovarajuća vjerska i druga uvjerenja. Samo članstvo u tim organizacijama određuje pravila ponašanja koja se ne mogu smatrati diskriminacijom, već pravom te zajednice da odredi unutrašnja pravila kao temeljno ljudsko pravo, ukoliko ono svojom sadržinom i spoljašnjom manifestacijom ne prelazi nivo utvrđen međunarodnim standardima prava ljudskih prava, o čemu u svakom konkretnom slučaju odlučuju nadležni državni organi i u konačnom međunarodno nadzorno tijelo kao što je Evropski sud za ljudska prava.

U članu 8, član 18, stav 1 briše se, jer je pitanje diskriminacije lica sa invaliditetom regulisano Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, koji je donešen 2011. godine. Preostali stavovi upućuju na nedozvoljene oblike ponašanja kojima se invalidna lica onemogućavaju u pogledu uživanja određenih prava i sloboda.

U članu 9, dopunjen je član 19 sa dva nova stava. Naime, članom 19 važećeg zakona, eksplicitno je zabranjena diskriminacija lica po osnovu njihovog rodnog identiteta i seksualne orijentacije. Kako nacionalno zakonodavstvo ne sadrži definicije ovih pojmova, čini se neophodnim radi njihovog pravilnog razumijevanja definisati ih. Napomene radi, definisanje ovih pojmova je i preporuka Stručne radne grupe Vlade Crne Gore koja je bila zadužena za analizu propisa sa aspekta LGBT prava, kao i dio Analize antidiskriminatornog zakonodavstva u okviru Posebnog dijela Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2012. godinu.

U članu 10, član 21 je izmijenjen u smislu proširivanja i preciziranja ovlašćenja i nadležnosti Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore po pitanju diskriminacije, kako bi one bile preglednije, jasnije, konciznije i lakše primjenljive u praksi.

U članu 11, član 23 briše se, iz razloga što je ovaj član sadržan u odredbama ovog Nacrta Zakona koji se tiču nadležnosti Zaštitnika.

U članu 12, izvršeno je preciziranje pojmova drugog pravnog i fizičkog lica.

U članu 13 izvršeno je amendiranje odredbi Zakona koje se odnose na sudsku zaštitu od diskriminacije, te su unaprijeđene u cilju otklanjanja određenih nedostataka, koji otežavaju ostvarivanje efikasne zaštite od diskriminacije. Tako, popis tužbenih zahtjeva na osnovu kojih je moguće tražiti sudsku zaštitu iz člana 26,

upotpunjen je zahtjevom za uklanjanje posljedica diskriminatornog postupanja. To je potpuno logičan pristup kojim se uvodi novi oblik zaštitnog zahtjeva kao posebna vrsta tužbe kondemnatorne prirode (zahtjev za osudom na činidbu). Isto tako, korišćenje supsidijernog zahtjeva da se odluka o glavnim zahtjevima povodom diskriminatornog postupka objavi u medijima, ne treba biti ograničena samo na one slučajeve diskriminacije koji su učinjeni u medijima.

Pravo na podnošenje tužbe za utvrđenje i tužbe za zabranu izvršenja diskriminatorne radnje ili akta ne bi trebalo da bude bilo čime ograničeno - u slučajevima kad nije došlo do gubitka ili povrede nekog prava, kako je to propisano članom 26, već treba da bude isključivo pravo lica koje smatra da je diskriminirano. Naime, svaka stranka ima pravo da slobodno raspolaže svojim tužbenim zahtjevom i to pravo joj se ne može ograničiti. Zato je stav 2 ovim članom izmijenjen, a stav 3 brisan.

U članu 14 rok za podnošenje antidiskriminatorne tužbe je jedna godina. Odredba važećeg zakona otvara pitanje o opravdanosti pravljenja razlike između opšteg zakonskog roka za potraživanje naknade štete i roka za podnošenje tužbe za naknadu štete izvršene diskriminatornim postupanjem. U praksi je čest slučaj da se postupak pred Zaštitnikom ne može završiti u roku od 90 dana i da Zaštitnik, ukoliko ne utvrdi diskriminaciju, ne bi mogao, zbog isteka tog roka, uputiti građanina na mogućnost podnošenja tužbe za zaštitu od diskriminacije.

U članu 15 precizira se mogućnost podnošenja tužbe od strane drugih lica i situacija u kojoj je potreban pisani pristanak za podnošenje tužbe.

Takođe ovim članom se "testerima" neposredno garantuje pravo na tužbu, tj tužbu može podnijeti i lice u namjeri da neposredno provjeri primjenu pravila o zabrani diskriminacije.

U članu 16 pojašnjava se uloga inspekcija, koje vrše poslove inspeksijskog nadzora u skladu sa Zakonom o inspeksijskom nadzoru i ne mogu izlaziti iz svojeg okvira stvarne nadležnosti, a preciziranje pravne norme je suština ove zakonodavne intervencije.

U članu 17 daju se posebna ovlašćenja inspeksijskim organima, koja nijesu propisana Zakonom o inspeksijskom nadzoru, zbog specifičnosti postupka inspeksijskog nadzora, kada je u pitanju diskriminatorno postupanje.

U članu 18 propisuje se vođenje evidencija od strane sudova, državnih tužilaštava, organa za prekršaje, organa nadležnog za policijske poslove i inspeksijskih organa, kao i rokovi u kojima su ti organi dužni da dostavljaju evidencije Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

U članu 19 obezbijedena je odgovarajuća prekršajna zaštita na osnovu ustavnog i zakonskog principa jednake zaštite. Važećim zakonom, prekršajna odgovornost je propisana samo za dva slučaja diskriminatornog ponašanja i to za zabranu diskriminacije u pružanju javnih usluga i u korišćenju javnih objekata i površina. Pri tome se sankcioniše diskriminatorno postupanje u korišćenju javnih objekata i površina samo u odnosu prema licima sa invaliditetom, a ne i drugim licima

koja mogu biti žrtve diskriminacije po osnovu nekog drugog ličnog svojstva (npr. zabrana pristupa javnim objektima građanima romske nacionalnosti), što nije u skladu sa gore navedenim principom. Ova zakonodavna reforma obuhvata jedan dio diskriminatornih osnova kao vid prekršajne odgovornosti, dok će se za druge oblike diskriminacije zaštita rješavati kroz krivično-pravnu materiju, čime će se obim i stepen zaštite od diskriminatornog ponašanja, osim u građansko-pravnom smislu, i u drugim oblastima zakonodavne intervencije podići na još veći nivo.

U članu 20 propisuju se kazne za odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave i organu lokalne samouprave kod obaveze vođenja i dostavljanja evidencija, kao i zaštitne mjere čije propisivanje je izostalo u važećem zakonu.

U članu 21, 22 i 23 Prelaznim i završnim odredbama propisano je usklađivanje podzakonskog akta, prestanak važenja odredbi Zakona o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje, kao i dan stupanja na snagu Zakona.

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna posebna finansijska sredstva u Budžetu Crne Gore.

**IZJAVA O USKLAĐENOSTI NACRTA/PREDLOGA PROPISA CRNE GORE S PRAVNOM
TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE**

Identifikacioni broj Izjave		MZLJMP-IU/PZ/13/01
1. Naziv nacrt/predloga propisa		
- na crnogorskom jeziku	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije	
- na engleskom jeziku	Proposal for the Law on amendments to the Law on Prohibition of Discrimination	
2. Podaci o obrađivaču propisa		
a) Organ državne uprave koji priprema propis		
Organ državne uprave	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	
- Sektor/odsjek	Sektor za ljudska prava i slobode	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	Blanka Radošević Marović, 067/268-158, pomoćnica ministra blanka.marovicr@mmp.gov.me	
- kontakt lica(ime, prezime, telefon, e-mail)	Blanka Radošević Marović, 067/268-158 blanka.marovicr@mmp.gov.me	
b) Pravno lice s javnim ovlaštenjem za pripremu i sprovođenje propisa		
- Naziv pravnog lica	/	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
- kontakt lica(ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
3. Organi državne uprave koji primjenjuju/ssprovode propis		
- Organ državne uprave	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	
4. Usklađenost nacrt/predloga propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i njenih država članica, s jedne strane i Crne Gore, s druge strane (SSP)		
a) Odredbe SSPa s kojima se usklađuje propis		
Glava I, Opšti principi, član 5		
b) Stepenn ispunjenosti obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
☒	ispunjava u potpunosti	
☐	djelimično ispunjava	
☐	ne ispunjava	
c) Razlozi za djelimično ispunjenje, odnosno neispunjenje obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
/		
5. Veza nacrt/predloga propisa s Nacionalnim programom za integraciju (NPI) odnosno Nacionalnim programom pristupanjaCrne Gore Evropskoj uniji (NPA)		
- NPI/NPA za period	/	
- Poglavlje, potpoglavlje	/	
- Rok za donošenje propisa	/	
- Napomena	/	
6. Usklađenost nacrt/predloga propisa s pravnom tekovinom Evropske unije		
a) Usklađenost s primarnim izvorima prava Evropske unije		
UFEU, Dio prvi, Načela, Glava II, Odredbe opšte primjene, član 10 / TFEU, Part one, Principles, Title II, Provisions Having General Application, article 10		
Potpuno usklađeno / fully harmonized		
b) Usklađenost sa sekundarnim izvorima prava Evropske unije		
32000L0043		
Direktiva Savjeta 2000/43/EZ od 29 juna 2000. o primjeni načela ravnopravnosti lica bez obzira na njihovo rasno i etničko porijeklo jednakosti / Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin(OJ L 180, 19.07.2000)		
Potpuno usklađeno / fully harmonized		

32000L0078

Direktiva Savjeta 2000/78/EZ od 27. novembra 2000. o uspostavljanju opšteg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja/ Council Directive 2000/43/EC of 27 November 2000 establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation, (OJ L 303, 02.12.2000)

Djelimično usklađeno/partly harmonized

32004L0113

Direktiva 2004/113/EZ od 13. decembra 2004. o sprovođenju načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavci roba, odnosno pružanju usluga / Council Directive 2004/113/EC of 13 December 2004 implementing the principle of equal treatment between men and women in the access to and supply of goods and services(OJ L 373, 21.12.2004)

Djelimično usklađeno/partly harmonized

32006L0054

Direktiva 2006/54/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 5. jula 2006. o sprovođenju načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (prečišćeni tekst)/ Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the implementation of the principle of equal opportunities and equal treatment of men and women in matters of employment and occupation (recast)(OJ L 204, 26.7.2006)

Djelimično usklađeno/partly harmonized

c) Usklađenost s ostalim izvorima prava Evropske unije

Ne postoji izvor prava EU ove vrste s kojim bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti.

6.1. Razlozi za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost nacrtā/predloga propisa Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije i rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti

Razlog za djelimičnu usklađenost s direktivama **32000L0078, 32004L0113 i 32006L0054** je u obavezi obavještanja Komisije o propisima koji propisuju sankcionisanje kršenja ovog zakona i svim kasnijim izmjenama tih propisa. Potpuna usklađenost će se postići danom pristupanja Crne Gore EU.

7. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije s kojima je potrebno obezbijediti usklađenost konstatovati tu činjenicu

/

8. Navesti pravne akte Savjeta Evrope i ostale izvore međunarodnog prava korišćene pri izradi nacrtā/predloga propisa

• Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine; • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine; • Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine; • Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979.godine i Opcionim protokolom uz ovu konvenciju; • Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine; • Protokol br. 12 uz Konvenciju iz 2000. godine (proširuje djelovanje zabrane diskriminacije na bilo koje pravo određeno zakonom); • Evropska konvencija o sprečavanju mučenja i nečovječnih ili ponižavajućih kazni i postupaka iz 2002. godine; • Evropska socijalna povelja (revidovana) iz 1996.godine; • Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim	• International Covenant on Civil and Political Rights (1966); • International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966); • International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (1965); • The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (1979) and Optional Protocol to the Convention; • Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (1950); • Protocol No. 12 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (2000); • European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (2002); • European Social Charter (revised) (1996); • European Charter for Regional or Minority

jezicima iz 1992. godine; • Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina iz 1994. godine.	Languages (1992); • Framework Convention for the Protection of National Minorities (1994).
9. Navesti da li su navedeni izvori prava Evropske unije, Savjeta Evrope i ostali izvorimeđunarodnog prava prevedeni na crnogorski jezik (prevode dostaviti u prilogu)	
Navedeni izvori prava EU su prevedeni na hrvatski jezik.	
10. Navesti da li je nacrt/predlog propisa iz tačke 1 Izjave o usklađenosti preveden na engleski jezik (prevod dostaviti u prilogu)	
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije je preveden na engleski jezik.	
11. Učešće konsultanata u izradi nacrt/predloga propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti	
U izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije nije bilo učešća konsultanata.	
Potpis / ovlašćeno lice obrađivača propisa	Potpis / ministar vanjskih poslova i evropskih integracija
Datum:	Datum:

Prilog obrasca:

1. Prevodi propisa Evropske unije
2. Prevod nacrt/predloga propisa na engleskom jeziku (ukoliko postoji)

TABELA USKLAĐENOSTI

1. Identifikacioni broj (IB) nacarta/predloga propisa		1.1. Identifikacioni broj izjave o usklađenosti i datum utvrđivanja nacarta/predloga propisa na Vladi		
MZLJMP-TU/PZ/13/01		MZLJMP-IU/PZ/13/01		
2. Naziv izvora prava Evropske unije i CELEX oznaka				
Direktiva Savjeta 2000/43/EZ od 29 juna 2000. o primjeni načela ravnopravnosti lica bez obzira na njihovo rasno i etničko porijeklo jednakosti – 32000L0043 Direktiva Savjeta 2000/78/EZ od 27. novembra 2000. o uspostavljanju opšteg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja – 32000L0078 Direktiva 2004/113/EZ od 13. decembra 2004. o sprovođenju načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavci roba, odnosno pružanju usluga– 32004L0113 Direktiva 2006/54/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 5. jula 2006. o sprovođenju načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (prečišćeni tekst) – 32006L0054				
3. Naziv nacarta/predloga propisa Crne Gore				
Na crnogorskom jeziku		Na engleskom jeziku		
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije		Proposal for the Law on amendments to the Law on Prohibition of Discrimination		
4. Usklađenost nacarta/predloga propisa s izvorima prava Evropske unije				
a)	b)	c)	d)	e)
Odredba i tekst odredbe izvora prava Evropske unije (član, stav, tačka)	Odredba i tekst odredbenacarta/predloga propisa Crne Gore (član, stav, tačka)	Usklađenost odredbe nacarta/predloga propisa Crne Gore s odredbom izvora prava Evropske unije	Razlog za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost	Rok za postizanje potpune usklađenosti
Direktiva 2000/43/EZ				
Član 1. Svrha Svrha ove Direktive jeste utvrditi okvir za borbu protiv diskriminacije na osnovu rasnog ili etničkog porijekla s ciljem ostvarenja načela jednakog postupanja u državama članicama.	Član 7 Član 17 mijenja se i glasi: „Rasna diskriminacija i diskriminacija po osnovu vjere ili uvjerenja Član 17 Rasna diskriminacija je svako pravljenje razlike, nejednako postupanje ili dovođenje u nejednak položaj lica sa uvjerenjem da rasa, boja kože, jezik, nacionalnost ili nacionalno ili etničko porijeklo, opravdavaju omalovažavanje lica ili grupe lica, odnosno opravdavaju ideju o nadmoći	Potpuno usklađeno		

	<p>nekih lica ili grupe lica prema onima koji nijesu članovi te grupe.</p> <p>Diskriminacijom po osnovu vjere ili uvjerenja smatra se svako postupanje koje je suprotno načelu slobode vjeroispovijesti, odnosno svako nejednako postupanje, pravljenje razlike, ili dovođenje u nejednak položaj lica po osnovu vjere ili ličnog uvjerenja, kao i pripadanja ili nepripadanja nekoj vjerskoj zajednici.”</p>			
<p>Član 2. Pojam diskriminacije</p> <p>1. Za potrebe ove Direktive načelo jednakog postupanja znači nepostojanje neposredne ili posredne diskriminacije na osnovu rasnog ili etničkog porijekla.</p> <p>2. Za potrebe stava 1.:</p> <p>(a) neposredna diskriminacija postoji ako se prema nekom licu zbog njenog rasnog ili etničkog porijekla postupa, ako se postupalo ili bi se postupalo nepovoljnije nego prema nekoj drugom licu u poredivoj situaciji;</p> <p>(b) posredna diskriminacija postoji ako bi naizgled neutralna odredba, kriterijum ili praksa doveli lica određenog rasnog ili etničkog porijekla u posebno nepovoljan položaj u poređenju s drugim licima, osim ako se takva odredba, kriterijum ili praksa objektivno mogu opravdati zakonitim ciljem, a sredstva za njegovo postizanje prikladna su i potrebna.</p> <p>3. Uznemiravanje se smatra diskriminacijom u smislu stava 1. u slučaju nepoželjnog ponašanja povezanog s rasnim ili etničkim porijeklom čiji je cilj ili učinak narušavanje dostojanstva lica i stvaranje okruženja u kojem postoji zastrašivanje, neprijateljstvo, degradiranje, ponižavanje ili napad. U tom kontekstu, pojam uznemiravanja može biti definisan u skladu s nacionalnim pravom i praksom država članica.</p> <p>4. Uputstvo kojom se podstiče diskriminisanje lica na</p>	<p>Član 2</p> <p>U članu 2 stav 3 poslije riječi: „iz stava 2 ovog člana” umjesto zarezavice stavlja se tačka, a riječi: „osim ako su taj akt, radnja ili nečinjenje objektivno i razumno opravdani zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.” brišu se.</p> <p>Stav 5 mijenja se i glasi:</p> <p>„Diskriminacijom se smatra i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija, kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminiraju po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.”</p> <p>Član 4 „Član 7 mijenja se i glasi Uznemiravanje i seksualno uznemiravanje</p> <p>Uznemiravanje nekog lica ili grupe lica po jednom ili više osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, kad takvo ponašanje ima za cilj ili posljedicu povredu ličnog dostojanstva, izazivanje straha, osjećaja poniženosti ili uvrijeđenosti ili stvaranje neprijateljskog okruženja, smatra se diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona. Diskriminacijom se smatra i svako neželjeno ponašanje seksualne prirode kojim se želi</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno članom 2. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>

osnovu rasnog ili etničkog porijekla smatra se diskriminacijom u smislu stava 1.	povrijediti dostojanstvo nekog lica, odnosno kojim se postiže takav učinak ili se tim ponašanjem stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.”			
<p style="text-align: center;">Član 3. Područje primjene</p> <p>1. U okvirima ovlaštenja prenesenih na Zajednicu, ova se Direktiva primjenjuje na sivalica, kako u javnom tako i u privatnom sektoru, uključujući javna tijela, s obzirom na:</p> <p>(a) uslove za pristup zapošljavanju, samostalnim djelatnostima i radu, uključujući i kriterijume za izbor i uslove pri zapošljavanju, bez obzira na granu djelatnosti te na svim nivoima profesionalne hijerarhije, uključujući i napredovanje;</p> <p>(b) pristup svim vrstama i svim nivoima profesionalnog usmjeravanja, stručnog osposobljavanja, stručnog usavršavanja i prekvalifikovanja, uključujući i praktično radno iskustvo;</p> <p>(c) rad i radne uslove, uključujući otkaz i zaradu;</p> <p>(d) članstvo i djelovanje u organizacijama radnika ili poslodavaca ili bilo kakvoj organizaciji čiji članovi obavljaju određeno zanimanje, uključujući i koristi od takvih organizacija;</p> <p>(e) socijalnu zaštitu, uključujući socijalnu sigurnost i zdravstvenu zaštitu;</p> <p>(f) socijalne pogodnosti;</p> <p>(g) obrazovanje;</p> <p>(h) pristup robi i uslugama te pružanje robe i usluga dostupnih javnosti, uključujući one u području stanovanja.</p>	Nema odgovarajuće odredbe		Materija je predmet regulisanja drugih propisa	
2. Ova Direktiva ne pokriva razlike u postupanju koje se osnove na državljanstvu i ne dovodi u pitanje odredbe i uslove za ulazak i boravak državljana trećih zemalja i lica bez državljanstva na području država članica niti postupanje koje je povezano s pravnim statusom dotičnih državljana trećih zemalja i lica bez	Nema odgovarajuće odredbe		Materija je predmet regulisanja drugih propisa	

državljanstva.				
<p align="center">Član 4.</p> <p align="center">Bitni i odlučujući profesionalni zahtjevi</p> <p>Nezavisno od člana 2. stavova 1. i 2., države članice mogu propisati da razlika u postupanju koja se osnove na karakteristikama povezanim s rasnim ili etničkim porijeklom ne predstavlja diskriminaciju u slučajevima u kojima, zbog prirode određenih profesionalnih djelatnosti ili zbog konteksta u kojem se one obavljaju, takve karakteristike predstavljaju bitni i odlučujući profesionalni zahtjev, pod uslovom da je cilj legitiman i da je takav zahtjev srazmjeran.</p>	Nema odgovarajuće odredbe		Materija je predmet regulisanja drugih propisa	
<p align="center">Član 5.</p> <p align="center">Pozitivno djelovanje</p> <p>S ciljem osiguravanja potpune jednakosti u praksi, načelo jednakog postupanja ne sprečava državu članicu da zadrži ili usvoji posebne mjere radi sprečavanja ili naknade zbog nepovoljnog položaja povezanog s rasnim ili etničkim porijeklom.</p> <p align="center">Član 6.</p> <p align="center">Minimalni zahtjevi</p> <p>1. Države članice mogu usvojiti ili zadržati propise koji su povoljniji za zaštitu načela jednakog postupanja od onih utvrđenih u ovoj Direktivi.</p> <p>2 Sprovedenje ove Direktive ni u kojem slučaju ne može biti osnov za smanjivanje nivoa zaštite od diskriminacije koja već postoji u državama članicama u područjima koje pokriva ova Direktiva.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 5. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)	
<p align="center">Član 7.</p> <p align="center">Zaštita prava</p> <p>1. Države članice osiguravaju da sudski i/ili administrativni postupci za izvršenje obaveza koje proizlaze iz ove Direktive, uključujući i postupke mirenja ako ih smatraju primjerenima, budu dostupni svim licima koje smatraju da su oštećene zbog</p>	<p align="center">Član 12</p> <p align="center">U članu 26 stav 1 poslije tačke 2 dodaje se nova tačka koja glasi:</p> <p align="center">„2a) uklanjanje posljedica diskriminatornog postupanja;“.</p> <p align="center">U tački 4 poslije riječi „medijima“ umjesto zarezava stavlja se tačka, a riječi: „ukoliko je</p>	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 26. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br.	

<p>nepoštovanja načela jednakog postupanja, čak i nakon prestanka odnosa za koji se tvrdi da je u njemu došlo do diskriminacije.</p> <p>2. Države članice osiguravaju da udruženja, organizacije ili drugi pravni subjekti koji u skladu s kriterijumima utvrđenima u njihovom nacionalnom pravu imaju zakoniti interes pri osiguravanju poštovanja odredaba ove Direktive, mogu u ime ili kao podršku tužioaca i uz njegov pristanak pokrenuti sve sudske i/ili administrativne postupke za izvršenje obaveza koje proizlaze iz ove Direktive.</p> <p>3. Odredbe stava 1. i 2. ne dovode u pitanje nacionalna pravila koja se odnose na rokove za pokretanje postupka s obzirom na načelo jednakosti postupanja.</p>	<p>diskriminacija izvršena putem medija.“ brišu se.</p> <p>U stavu 2 riječi: „stava 1 tač.1 i 2“ zamjenjuju se riječima: „stava 1 tač. 1, 2 i 2a“, a riječi: „se ističe “ zamjenjuju se riječima: „može se istaći“.</p> <p>Stav 3 briše se.</p> <p style="text-align: center;">Član 15</p> <p>U članu 30 stav 1 poslije riječi „lica“ dodaju se riječi: „ili grupe lica“.</p> <p>Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:</p> <p>„Tužbu iz člana 26 ovog zakona može podnijeti i lice koje se, u namjeri da neposredno provjeri primjenu pravila o zabrani diskriminacije, na bilo koji način predstavi, odnosno stavi u poziciju lica koje može biti diskriminisano po nekom od osnova iz člana 2 ovog zakona.“</p>		46/10)	
<p style="text-align: center;">Član 8.</p> <p style="text-align: center;">Teret dokazivanja</p> <p>1. Države članice donose sve potrebne mjere u skladu sa svojim nacionalnim pravosudnim sistemima kako bi osigurale da, u slučajevima kada lica koje smatraju da im je nanesena šteta zbog neprimjenjivanja načela jednakog postupanja, pred sudom ili nekim drugim nadležnim tijelom, iznesu činjenice na osnovu kojih se može pretpostaviti postojanje neposredne ili posrednediskriminacije, teret dokazivanja da nije bilo kršenja načela jednakog postupanja leži na tuženom.</p> <p>2. Stav 1. ne sprečava države članice da usvoje pravila o dokazivanju koja su povoljnija za tužioce.</p> <p>3. Stav 1. ne primjenjuje se u krivičnim postupcima.</p> <p>4. Stavovi 1., 2. i 3. primjenjuju se i na postupke pokrenute u skladu s članom 7. stavom 2.</p> <p>5. Države članice ne moraju primjenjivati stav 1. na postupke u kojima relevantne činjenice ispituje sud ili nadležno tijelo.</p>	<p style="text-align: center;">Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno</p>	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno član 29. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	

<p>Član 9. Viktimizacija</p> <p>Države članice u svoje nacionalne pravne sisteme uvode mjere koje su potrebne za zaštitu pojedinaca od svakog nepovoljnog postupanja ili nepovoljnih posljedica koji su reakcija na podnošenje tužbe ili pokretanje postupka radi ostvarivanja načela jednakog postupanja.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno članom 4. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	
<p>Član 10. Širenje informacija</p> <p>Države članice osiguravaju da o propisima donesenima u skladu s ovom Direktivom, kao i o relevantnim propisima koji su već na snazi, lica na koje se oni odnose budu obaviještene na odgovarajući način i na cijelom njihovom državnom području.</p>	<p>Član 1</p> <p>U Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni list CG“, broj 46/10) u članu 1 stav 1 mijenja se i glasi: „Zabrana i zaštita od diskriminacije ostvaruje se, a promocija jednakosti vrši se u skladu sa ovim zakonom“.</p> <p>U stavu 2 poslije riječi: „Na zabranu i zaštitu od diskriminacije“ dodaju se zarez i riječi: „kao i na promociju jednakosti“, a poslije riječi: „pojedinih prava“ dodaju se zarez i riječi: „kao i promocija jednakosti“.</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>		
<p>Član 11. Socijalni dijalog</p> <p>1. Države članice, u skladu sa svojim nacionalnim tradicijama i praksom, preduzimaju odgovarajuće mjere za podsticanje socijalnog dijaloga između socijalnih partnera s ciljem promocije jednakog postupanja, uključujući i putem nadzora prakse na radnom mjestu, kolektivnih ugovora, kodeksa ponašanja te istraživanja ili razmjene iskustava i najbolje prakse.</p> <p>2. Ako je to u skladu s nacionalnom tradicijom i praksom, države članice podstiču socijalne partnere, ne dovodeći u pitanje njihovu autonomiju, da na odgovarajućem nivou sklope sporazume kojima se utvrđuju pravila protiv diskriminacije u područjima iz člana 3. koji ulaze u područje primjene kolektivnog pregovaranja. Ti sporazumi poštuju minimalne zahtjeve utvrđene ovom Direktivom i odgovarajuće</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

nacionalne sprovedenane mjere.				
<p align="center">Član 12.</p> <p align="center">Dijalog s nevladinim organizacijama</p> <p>Države članice podstiču dijalog s odgovarajućim nevladinim organizacijama koje, u skladu s njihovim nacionalnim pravom i praksom, imaju legitiman interes za doprinošenje borbi protiv diskriminacije na osnovu rasnog ili etničkog porijekla, a s ciljem promocije načela jednakog postupanja.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p align="center">Član 13.</p> <p>1. Države članice određuju jedno ili više tijela za podsticanje jednakog postupanja prema svim licima bez diskriminacije na osnovu rasnog ili etničkog porijekla. Ta tijela mogu biti dio tijela koja su na nacionalnoj nivou nadležna za zaštitu ljudskih prava ili za zaštitu prava pojedinaca.</p> <p>2. Države članice osiguravaju da u nadležnost tih tijela ulazi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ne dovodeći u pitanje prava žrtava i udruženja, organizacija ili drugih pravnih subjekata iz člana 7. stava 2., pružanje nezavisne pomoći žrtvama diskriminacije pri pokretanju postupaka zbog diskriminacije, - vođenje nezavisnih istraživanja koja se odnose na diskriminaciju, - objavljivanje nezavisnih izvještaja i izrada preporuka o svim problemima povezanim s takvom diskriminacijom. 	<p align="center">Član 10</p> <p align="center">Član 21 mijenja se i glasi:</p> <p align="center">„Član 21</p> <p align="center">Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) nadležan/na je da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) postupa po pritužbama zbog diskriminatornog postupanja organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, i preduzima mjere i radnje za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminisanog lica, ako nije pokrenut sudski postupak; 2) podnosiocu pritužbe koji smatra da je diskriminisan od strane organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica daje potrebna obavještenja o njegovim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite; 3) sprovodi postupak mirenja lica koje smatra da je diskriminirano, uz njegov pristanak, i organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, na koje se odnosi pritužba zbog diskriminacije; 4) pokrene postupak za zaštitu od diskriminacije pred sudom ili se u tom postupku pojavi kao umješač kad stranka učini vjerovatnim, a Zaštitnik procijeni da je postupanjem tuženog izvršena diskriminacija po istom osnovu prema 	<p>Potpuno usklađeno</p>		

	<p>grupi lica sa istim ličnim svojstvima;</p> <p>5) upozorava javnost na pojavu težih oblika diskriminacije;</p> <p>6) vodi posebnu evidenciju o podnijetim pritužbama u vezi sa diskriminacijom;</p> <p>7) prikuplja i analizira podatke o slučajevima diskriminacije;</p> <p>8) preuzima aktivnosti radi promocije jednakosti;</p> <p>9) podnosi Skupštini Crne Gore, u okviru godišnjeg izvještaja, poseban dio izvještaja o sprovedenim aktivnostima na zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti;</p> <p>10) vrši i druge poslove u vezi zaštite od diskriminacije propisane posebnim zakonom kojim se uređuju nadležnost, ovlašćenja, način rada i postupanje Zaštitnika/ce.“</p>			
<p>Član 14. Usklađenost</p> <p>Države članice preduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale da:</p> <p>(a) svi zakoni i drugi propisi suprotni načelu jednakog postupanja budu stavljeni van snage;</p> <p>(b) sve odredbe suprotne načelu jednakog postupanja uključene u individualne ili kolektivne ugovore ili sporazume, unutrašnja pravila preduzeća, u statute profitnih ili neprofitnih udruženja ili u statute samostalnih djelatnosti te organizacija radnika ili poslodavaca, budu ili mogu biti proglašene ništavima ili da budu izmijenjene.</p>	Nema odgovarajuće odredbe		Materija je predmet regulisanja Ustava Crne Gore	
<p>Član 15. Sankcije</p> <p>Države članice utvrđuju pravila o sankcijama primjenjivima na kršenje nacionalnih propisa usvojenih u skladu s ovom Direktivom te preduzimaju sve potrebne mjere za osiguravanje njihove primjene. Predviđene sankcije, koje se mogu sastojati od isplate</p>	<p>Član 19 Član 34 mijenja se i glasi: „Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:</p> <p>1) odbije pružanje javnih usluga, uslovi pružanje usluga uslovima koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica ili namjerno kasni ili odlaže pružanje</p>	Djelimično usklađeno	Nema nadležnosti Komisije, odnosno obaveze obavještanja Komisije	Danom pristupanja EU

novčane naknade žrtvi, moraju biti djelotvorne, proporcionalne i odvratajuće. Države članice dostavljaju Komisiji te propise najkasnije do 19. juna 2003. i obavještavaju Komisiju bez odlaganja o svim kasnijim izmjenama tih propisa.

- usluga, iako su lice ili grupa lica zatražili i ispunili uslove za pravovremeno pružanje usluga prije drugih lica (član 11);
- 2) po osnovu zdravstvenog stanja neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa, onemogućava, ograničava ili otežava zapošljavanje, rad, školovanje ili neopravdano uskraćuje drugo pravo licu ili grupi lica (član 12);
 - 3) onemogućava ili ograničava ostvarivanje prava, neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa prema licu ili grupi lica, po osnovu starosne dobi (član 13);
 - 4) onemogućiti, ograničiti ili otežati korišćenje prilaza objektima i površinama u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom (član 18);
 - 5) podnese tužbu bez pisanog pristanka diskriminisanog lica ili grupe lica (član 30 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu, organu lokalne samouprave i organu lokalne uprave novčanom kaznom u iznosu od 100 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 do 6.000 eura.“

Član 20

„Poslije člana 34 dodaju se novi čl. 34a i 34b:

„Član 34a

Novčanomkaznomod 100 do 2.000 eurakazniće se odgovorno lice u državnom organu,

	<p>organu državnopravei organu lokalnesamoupravea ko:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ne vodi posebnu evidenciju o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama iz svoje nadležnosti u vezi sa diskriminacijom (član 33 stav 1); 2) podatke iz posebne evidencije ne dostavi Zaštitniku/ci u rokovima propisanim u član 33 stav 2 ovog zakona. <p style="text-align: center;">Član 34b Zaštitne mjere</p> <p>Za prekršaje iz člana 34 stav 1 i člana 34a ovog zakona, samostalno ili uz novčanu kaznu ili mjeru upozorenja, može se izreći jedna ili više zaštitnih mjera:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oduzimanje predmeta; 2) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti; 3) javno objavljivanje odluke. <p>Zaštitna mjera oduzimanja predmeta obavezno se izriče svaki put kada je prekršaj izvršen korišćenjem predmeta koji se oduzima, odnosno kada je predmet bio namijenjen izvršenju prekršaja ili je predmet koji se oduzima nastao zbog izvršenja prekršaja.</p> <p>Zaštitna mjera zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti može se primijeniti u trajanju koje ne može biti kraće od 30 dana niti duže od šest mjeseci.</p> <p>Zaštitna mjera javnog objavljivanja odluke izvršava se na način što se odluka objavljuje u javnim medijima dostupnim na cijeloj teritoriji Crne Gore.”</p>			
<p>Čl. 16-19</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Direktiva Savjeta 2000/78/EZ</p>				

Član 1.**Svrha**

Svrha ove Direktive je utvrditi opšti okvir za borbu protiv diskriminacije na osnovu vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili **seksualnog opredjeljenja** u vezi sa zapošljavanjem i obavljanjem zanimanja, kako bi se u državama članicama ostvarila primjena načela jednakog postupanja.

Član 9**U članu 19 stav 3 mijenja se i glasi:**

„Niko ne može biti pozvan da se javno izjasni o svom rodnom identitetu i seksualnoj orijentaciji.”

Poslije stava 3 dodaju se dva nova stava koji glase:

„Pod rodnom identitetom podrazumijeva se sopstveni rodni doživljaj koji ne mora zavisiti od pola koji je utvrđen i upisan prilikom rođenja. Rodni identitet tiče se svakog lica i ne podrazumijeva samo binarni koncept muškog ili ženskog.

Pod seksualnom orijentacijom podrazumijeva se emocionalna i/ili fizička privlačnost ili naklonost koja može biti prema licima istog i/ili različitog pola.”

Član 7**Član 17 mijenja se i glasi:**

„Rasna diskriminacija i diskriminacija po osnovu vjere ili uvjerenja

Član 17

Rasna diskriminacija je svako pravljenje razlike, nejednako postupanje ili dovođenje u nejednak položaj lica sa uvjerenjem da rasa, boja kože, jezik, nacionalnost ili nacionalno ili etničko porijeklo, opravdavaju omalovažavanje lica ili grupe lica, odnosno opravdavaju ideju o nadmoći nekog lica ili grupe lica prema onima koji nijesu članovi te grupe.

Diskriminacijom po osnovu vjere ili uvjerenja smatra se svako postupanje koje je suprotno načelu slobode vjeroispovijesti, odnosno svako nejednako postupanje, pravljenje razlike, ili dovođenje u nejednak položaj lica po osnovu vjere ili ličnog uvjerenja, kao i pripadanja ili nepripadanja nekoj vjerskoj zajednici.”

Potpuno usklađeno

Potpuno usklađeno članom 19. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)

Potpuno usklađeno

<p align="center">Član 2.</p> <p align="center">Pojam diskriminacije</p> <p>1. Za potrebe ove Direktive „načelo jednakog postupanja“označava nepostojanje bilo kakve neposredne ili posrednediskriminacije na osnovu bilo kojeg od razloga iz člana 1.</p> <p>2. Za potrebe stava 1.:</p> <p>(a) smatra se da se radi o neposrednoj diskriminaciji u slučaju kada se prema jednom licupostupa lošije nego prema drugom licuili je došlo do takvog postupanja ili je moglo doći do takvog postupanja u sličnim situacijama, zbog bilo kojeg od razloga iz člana 1.;</p> <p>(b) smatra se da se radi o posrednojdiskriminaciji u slučaju kada kakva naizgled neutralna odredba, mjerilo ili postupanje dovede u neravnopravan položaj lica određene vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili seksualnog opredjeljenja, u poređenju s ostalim licima, osim u sljedećim slučajevima:</p> <p>(i) ako su ta odredba, mjerilo ili postupanje objektivno opravdani zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primjerena i nužna, ili</p> <p>(ii) ako je, u pogledu lica s invaliditetom, poslodavac ili bilo koja lica ili organizacija na koju se ova Direktiva primjenjuje, dužna u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, preduzeti odgovarajuće mjere u skladu s načelima iz člana 5., kako bi se uklonili nedostaci koje uzrokuje takva odredba, mjerilo ili postupanje.</p>	<p align="center">Član 2</p> <p>U članu 2 stav 3 poslije riječi: „iz stava 2 ovog člana"umjesto zarezastavlja se tačka, a riječi: „osim ako su taj akt, radnja ili nečinjenje objektivno i razumno opravdani zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.“brišu se.</p> <p>Stav 5 mijenja se i glasi:</p> <p>„Diskriminacijom se smatra i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija, kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminišu po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.”</p> <p align="center">Član 4</p> <p align="center">„Član 7 mijenja se i glasi</p> <p align="center">Uznemiravanje i seksualno uznemiravanje</p> <p>Uznemiravanje nekog lica ili grupe lica po jednom ili više osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, kad takvo ponašanje ima za cilj ili posljedicu povredu ličnog dostojanstva, izazivanje straha, osjećaja poniženosti ili uvrijeđenosti ili stvaranje neprijateljskog okruženja, smatra se diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona. Diskriminacijom se smatra i svako neželjeno ponašanje seksualne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo nekog lica, odnosno kojim se postiže takav učinak ili se tim ponašanjem stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.”</p>	<p align="center">Potpuno usklađeno</p>	<p align="center">Potpuno usklađeno članom 2. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	
<p>3. Šikaniranje je oblik diskriminacije u smislu stava 1., pri kojem dolazi do nepoželjnog ponašanja povezanog s nekim od razloga iz člana 1., sa svrhom ili učinkom povrede dostojanstva lica i stvaranja zastrašujuće, neprijateljske, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljive sredine. U tom kontekstu, pojam šikaniranja</p>	<p align="center">Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p align="center">Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

<p>može se definisati u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom država članica.</p> <p>4. Podsticanje na diskriminacijsko postupanje protiv određenoglica, zbog bilo kojeg od razloga iz člana 1., smatra se diskriminacijom u značenju iz stava 1.</p> <p>5. Ova Direktiva ne utiče na mjere koje proizlaze iz nacionalnog zakonodavstva, a koje su u demokratskom društvu potrebne zbog očuvanja javne sigurnosti, održanja javnog reda i prevencije krivičnih djela, radi zaštite zdravlja te zaštite prava i sloboda drugih ljudi.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 3. Opseg</p> <p>1. U granicama nadležnosti prenesenih na Zajednicu, ova se Direktiva primjenjuje na svalica, bilo u javnom ili privatnom sektoru, uključujući javna tijela, u pogledu:</p> <p>(a) uslova za pristup zapošljavanju, samostalnoj djelatnosti ili uslova za obavljanje zanimanja, uključujući izborna mjerila i uslove za primanje u radni odnos, bez obzira na to o kojoj se vrsti djelatnosti radi te na svim profesionalnim nivoima, uključujući napredovanje;</p> <p>(b) pristupa svim vrstama i nivoima profesionalne orijentacije, strukovnog obrazovanja, daljnjeg strukovnog obrazovanja i prekvalifikacije, uključujući iskustvo u praktičnom radu;</p> <p>(c) zapošljavanja i uslova rada, uključujući otkaze i plate;</p> <p>(d) članstva ili učešća u organizacijama radnika ili poslodavaca ili u drugim strukovnim organizacijama, uključujući povlašćenjace koje takve organizacije osiguravaju.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p>2. Ova Direktiva ne obuhvata razlike u postupanju na osnovu državljanstva i ne dovodi u pitanje odredbe i uslove u vezi s ulaskom i boravkom državljana trećih zemalja i lica bez državljanstva na teritoriju država</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

<p>članica, kao ni na postupanje koje proizilazi iz pravnog statusa tih državljana trećih zemalja i lica bez državljanstva.</p> <p>3. Ova se Direktiva ne primjenjuje na isplate bilo koje vrste koje se sprovode iz javnih ili sličnih sistema, uključujući javne sisteme socijalnog osiguranja i socijalne zaštite.</p> <p>4. Države članice mogu predvidjeti da se ova Direktiva, u pogledu diskriminacije na osnovu invaliditeta ili dobi, ne primjenjuje na oružane snage.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 4.</p> <p style="text-align: center;">Uslovi za obavljanje zanimanja</p> <p>1. Nezavisno od člana 2. stav 1. i 2., države članice mogu propisati da različito postupanje, koje se osnove na nekom od osnova u vezi s bilo kojim od razloga iz člana 1., ne predstavlja diskriminaciju kada zbog prirode određenih profesionalnih djelatnosti ili zbog uslova u kojima se obavljaju, takav osnov predstavlja stvarni i odlučujući uslov za obavljanje određenog zanimanja, ako je svrha opravdana, a zahtjev srazmjern.</p> <p>2. Države članice mogu zadržati na snazi svoje nacionalno zakonodavstvo na datum donošenja ove Direktive ili predvidjeti buduće zakonodavne odredbe za preuzimanje nacionalne prakse kakva postoji na datum donošenja ove Direktive, u skladu s kojom, u slučaju profesionalnih djelatnosti u crkvama i drugim javnim ili privatnim organizacijama, čiji se sistem vrijednosti osnove na vjeri ili uvjerenju, različito postupanje zbog vjere ili uvjerenja određenoglica ne predstavlja diskriminaciju u slučaju kada, zbog prirode tih djelatnosti ili okolnosti u kojima se obavljaju, vjera ili uvjerenje određenoglica predstavljaju stvarni, zakonit i opravdan uslov za obavljanje tog zanimanja, uzimajući u obzir sistem vrijednosti te organizacije. Takvo se različito postupanje sprovodi uzimajući u obzir ustavne odredbe i načela država članica, kao i</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

<p>opša načela prava Zajednice te ne bi trebala služiti kao opravdanje za diskriminaciju na osnovu nekog drugog razloga.</p> <p>Pod uslovom da se u ostalim pitanjima poštuju odredbe ove Direktive, ona ne dovodi u pitanje pravo crkava i drugih javnih ili privatnih organizacija, čiji se sistem vrijednosti osnove na vjeri ili uvjerenju i koje djeluju u skladu s nacionalnim ustavima i zakonima, da od lica koje zapošljavaju zahtijevaju rad u dobroj vjeri i odanost duhu te organizacije.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 5.</p> <p style="text-align: center;">Razumna prilagođavanjapotrebama lica s invaliditetom</p> <p>Kako bi se zajamčilo poštovanje načela jednakog postupanja u pogledu lica s invaliditetom, moraju se osigurati prihvatljiva prilagođavanjajihovim posebnim potrebama. To znači da poslodavci prema potrebi u određenoj situaciji preduzimaju odgovarajuće mjere kako bi se licu s invaliditetom omogućio pristup zapošljavanju, učešćeili napredovanje na radu ili usavršavanje, ako takve mjere za poslodavca ne predstavljaju nesrazmjeran teret. Taj se teret neće smatrati nerazmjernim ako se u dovoljnoj mjeri podupre postojećim mjerama politike za zaštitu lica s invaliditetom dotične države članice.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugog propisa</p>	
<p style="text-align: center;">Član 6.</p> <p style="text-align: center;">Opravdano različito postupanje na osnovu dobi</p> <p>1. Nezavisno o članu 2. stavu 1., države članice mogu predvidjeti da se različito postupanje na osnovu dobi neće smatrati diskriminacijom, ako su, u kontekstu nacionalnog prava, te razlike objektivno i razumno opravdane zakonitim ciljem, uključujući zakonitu politiku zapošljavanja, tržište rada i strukovno obrazovanje te ako su načini ostvarivanja tog cilja primjereni i nužni.</p> <p>Takvo različito postupanje može, između ostalog, uključivati:</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno članom 13 Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p> <p>Ostali dio materije ovog člana je predmet regulisanja drugih</p>	

<p>(a) postavljanje posebnih uslova za pristup zapošljavanju i strukovnom obrazovanju, za zapošljavanje i obavljanje zanimanja, uključujući uslove u pogledu otkaza i naknada za rad, za mlade lica, starije radnike i lica koje su dužne starati o drugima, radi podsticanja njihove strukovne integracije ili osiguranja njihove zaštite;</p> <p>(b) određivanje minimalnih uslova u pogledu dobi, radnog iskustva ili godina provedenih u službi za pristup zapošljavanju ili određenim prednostima vezanim uz zaposlenje;</p> <p>(c) određivanje najviše dobi za zapošljavanje, koja se osnove na zahtjevima obuke za određeno radno mjesto ili na potrebi postojanja razumnog razdoblja zaposlenosti prije penzionisanja.</p> <p>2. Nezavisno o članu 2. stavu 2., države članice mogu predvidjeti da utvrđivanje starosne dobi za penzionisanje ili sticanje prava na starosnu ili invalidsku penziju, za potrebe sistema socijalnog osiguranja vezanog uz rad, obuhvatajući, u okviru tih sistema, određivanje različitih dobnih granica za zaposlene ili grupe ili kategorije zaposlenika te korišće, u okviru tih sistema, mjerila starosti u aktuarskim proračunima, ne predstavlja diskriminaciju na osnovu dobi, pod uslovom da takvi preduslovi nemaju za posljedicu diskriminaciju na osnovu pola.</p>			propisa	
<p style="text-align: center;">Član 7. Pozitivne mjere</p> <p>1. Kako bi se zajamčila potpuna jednakost u praksi, načelo jednakog postupanja ne sprečava države članice da zadrže ili donesu posebne mjere za sprečavanje ili izjednačavanje neravnopravnog položaja povezanog s bilo kojim od osnova iz člana 1.</p> <p>2. U pogledu lica s invaliditetom, načelo jednakog postupanja ne dovodi u pitanje pravo država članica da zadrže ili donesu odredbe o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu, kao i mjere kojima je cilj stvaranje ili</p>	<p style="text-align: center;">Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno</p>	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno članom 5 Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	

<p>zadržavanje odredbi ili mogućnosti za osiguranje ili podsticanje uključivanja tih lica u radno okruženje.</p> <p>Član 8. Minimalni zahtjevi</p> <p>1. Države članice mogu uvesti ili zadržati odredbe koje su za zaštitu načela jednakog postupanja povoljnije od odredaba iz ove Direktive.</p> <p>2 Sprovođenje ove Direktive ne može ni pod kojim uslovima biti osnov za snižavanje nivoa zaštite od diskriminacije, koju države članice već pružaju u područjima obuhvaćenim ovom Direktivom.</p>				
<p>Član 9. Pravna zaštita</p> <p>1. Države članice osiguravaju da su svim licima koje smatraju da im je učinjena nepravda, zbog toga što nije bilo primijenjeno načelo jednakog postupanja, čak i kad je odnos u kojem je navodno došlo do diskriminacije prestao, dostupni sudski i/ili upravni postupci te, ako se smatraju primjerenima, postupci mirenja, radi sprovođenja obaveza iz ove Direktive.</p> <p>2. Države članice osiguravaju da se udruženja, organizacije ili druga pravna lica koje, u skladu s mjerilima utvrđenim njihovim nacionalnim pravima, imaju legitimni interes da osiguraju postupanje u skladu odredbama ove Direktive, mogu uključiti u bilo koji sudski i/ili upravni postupak radi sprovođenja obaveza iz ove Direktive, bilo u ime ili kao podrška tužiocu, uz njegov ili njezin pristanak.</p> <p>3. Stavovi 1. i 2. ne dovode u pitanje nacionalna pravila koja se odnose na vremenska ograničenja za pokretanje postupka u pogledu načela jednakog postupanja.</p>	<p>Član 13 U članu 26 stav 1 poslije tačke 2 dodaje se nova tačka koja glasi:</p> <p>„2a) uklanjanje posljedica diskriminatornog postupanja;“.</p> <p>U tački 4 poslije riječi „medijima“ umjesto zarezava stavlja se tačka, a riječi: „ukoliko je diskriminacija izvršena putem medija.“ brišu se.</p> <p>U stavu 2 riječi: „stava 1 tač.1 i 2“ zamjenjuju se riječima: „stava 1 tač. 1, 2 i 2a“, a riječi: „se ističe “ zamjenjuju se riječima: „može se istaći“.</p> <p>Stav 3 briše se.</p> <p>Član 15</p> <p>U članu 30 stav 1 poslije riječi „lica“ dodaju se riječi: „ili grupe lica“.</p> <p>Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:</p> <p>„Tužbu iz člana 26 ovog zakona može podnijeti i lice koje se, u namjeri da neposredno provjeri primjenu pravila o zabrani diskriminacije, na bilo koji način predstavi, odnosno stavi u poziciju lica koje može biti diskriminisano po nekom od osnova iz člana 2 ovog zakona.“</p> <p>Član 17</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno članom 26. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	

	<p>Poslije člana 32 dodaje se novi član koji glasi: „Posebna ovlašćenja Član 32a</p> <p>Kad se u postupku inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, pored ovlašćenja propisanih zakonom, inspektor/ka je ovlašten/a da na zahtjev lica koje smatra da je diskriminisano, a koje je pokrenulo postupak za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda, privremeno odloži izvršenje rješenja, drugog akta ili radnje subjekta nadzora, do donošenja pravosnažne odluke suda.</p> <p>Zahtjev iz stava 1 ovog člana, može se podnijeti u roku od osam dana od dana pokretanja postupka za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda.</p> <p>O zahtjevu iz stava 1 ovog člana, inspektor je dužan da odluči u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva.</p>	Potpuno usklađeno		
<p>Član 10. Teret dokaza</p> <p>1. Države članice preduzimaju potrebne mjere u skladu sa svojim nacionalnim pravosudnim sistemima, kojima osiguravaju da je teret dokaza da nije bilo povrede načela jednakog postupanja na strani tuženog, u slučajevima kada lica koje smatraju da im je nanesena nepravda, jer na njih nije primijenjeno načelo jednakog postupanja, iznesu pred sudom ili drugim nadležnim tijelom, činjenice iz kojih se može pretpostaviti da je došlo do neposredne ili posrednediskriminacije.</p> <p>2. Stav 1. ne sprečava države članice da donesu pravila o dokazivanju, koja su povoljnija za tužioca.</p> <p>3. Stav 1. se ne primjenjuje na krivične postupke.</p> <p>4. Stavovi 1., 2. i 3. primjenjuju se i na druge pravne postupke koji se pokreću u skladu s člankom 9. stavom 2.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 29. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)	

<p>5. Države članice ne moraju primjenjivati stav 1. na postupke u kojima je sud ili nadležno tijelo dužno ispitati činjenice slučaja.</p>				
<p>Član 11. Viktimizacija Države članice uvode u svoje nacionalne pravne sisteme potrebne mjere kojima se zaposleni štite od otkaza ili nekog drugog nepovoljnog postupanja od strane poslodavca, kao reakcije na pritužbu iznesenu u okviru preduzeća ili na bilo koji drugi pravni postupak, koji ima za cilj sprovođenje usklađivanja s načelom jednakog postupanja.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno članom 4. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	
<p>Član 12. Širenje informacija Države članice svim odgovarajućim sredstvima osiguravaju da svim licima na koje se to može odnositi, odredbe donesene u skladu s ovom Direktivom te relevantne odredbe iz ovog područja koje su već na snazi, budu dostupne na cijeloj njihovoj teritoriji, na primjer na radnom mjestu.</p>	<p>Član 1 U Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni list CG“, broj 46/10) u članu 1 stav 1 mijenja se i glasi: „Zabrana i zaštita od diskriminacije ostvaruje se, a promocija jednakosti vrši se u skladu sa ovim zakonom“. U stavu 2 poslije riječi: „Na zabranu i zaštitu od diskriminacije“ dodaju se zarez i riječi: „kao i na promociju jednakosti“, a poslije riječi: „pojedinih prava“ dodaju se zarez i riječi: „kao i promocija jednakosti“.</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>		
<p>Član 13. Socijalni dijalog 1. U skladu sa svojim nacionalnim običajima i praksom, države članice preduzimaju odgovarajuće mjere radi podsticanja dijaloga između socijalnih partnera sa svrhom ostvarivanja jednakog postupanja, između ostalog, putem praćenja uobičajenih postupaka na radnom mjestu, kolektivnih ugovora, kodeksa ponašanja te putem istraživanja ili razmjene iskustava i dobre prakse. 2. Ako je to u skladu s nacionalnim običajima i praksom, države članice podstiču socijalne partnere, ne dovodeći u pitanje njihovu autonomiju, da na odgovarajućem nivou sklapaju sporazume kojima se</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

propisuju antidiskriminacijska pravila u područjima iz člana 3., što ulazi u okvir kolektivnog pregovaranja. Ti sporazumi moraju poštovati minimalne zahtjeve utvrđene ovom Direktivom te odgovarajućim nacionalnim sprovedenim mjerama				
<p align="center">Član 14.</p> <p align="center">Dijalog s nevladinim organizacijama</p> <p>Države članice podstiču dijalog s odgovarajućim nevladinim organizacijama koje, u skladu sa svojim nacionalnim pravom i praksom, imaju legitiman interes doprinosti borbi protiv diskriminacije na osnovu bilo kojeg od razloga iz člana 1, s ciljem promocije načela jednakog postupanja.</p>	Nema odgovarajuće odredbe		Materija je predmet regulisanja drugog propisa	
<p align="center">Član 15.</p> <p align="center">Sjeverna Irska</p> <p>1. Radi rješavanja problema nedovoljne zastupljenosti jedne od najvažnijih vjerskih zajednica u policijskoj službi Sjeverne Irske, različito postupanje vezano uz primanje u tu službu, što obuhvata i pomoćno osoblje, ne smatra se diskriminacijom ako te razlike u postupanju izričito odobravaju nacionalni propisi.</p> <p>2. Radi očuvanja ravnoteže mogućnosti za zapošljavanje učitelja u Sjevernoj Irskoj, uz istovremeno podsticanje smirivanja istorijskih podjela između glavnih vjerskih zajednica na tom području, odredbe o vjeri i uvjerenju iz ove Direktive ne primjenjuju se na zapošljavanje učitelja u školama Sjeverne Irske, ako to nacionalni propisi izričito odobravaju.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
<p align="center">Član 16.</p> <p align="center">Usklađenost</p> <p>Države članice preduzimaju potrebne mjere, kako bi se:</p> <p>(a) ukinuli svi zakoni i drugi propisi koji su protivne načelu jednakog postupanja;</p> <p>(b) poništile ili mogle poništiti ili izmijeniti sve odredbe koje su protivne načelu jednakog postupanja, u</p>	Nema odgovarajuće odredbe		Materija je predmet regulisanja Ustava Crne Gore	

<p>individualnim ili kolektivnim ugovorima, internim aktima preduzeća ili propisima kojima se uređuju samostalne djelatnosti i profesije te udruženja radnika ili poslodavaca.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 17. Sankcije</p> <p>Države članice donose pravila o sankcijama koja se primjenjuju na kršenja odredbi nacionalnog prava, donesenih u skladu s ovom Direktivom, a preduzimaju i sve potrebne mjere kako bi se osigurala primjena tih pravila. Sankcije, koje mogu uključivati isplatu odštete žrtvi, moraju biti djelotvorne, ssrazmjerne i odvraćajuće. Države članice o tim odredbama obavještavaju Komisiju najkasnije do 2. decembra 2003., a neodloživo je obavještavaju i o svakoj naknadnoj promjeni koja bi na te odredbe mogla uticati.</p>	<p style="text-align: center;">Član 19 Član 34 mijenja se i glasi:</p> <p>„Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6) odbije pružanje javnih usluga, uslovi pružanje usluga uslovima koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica ili namjerno kasni ili odlaže pružanje usluga, iako su lice ili grupa lica zatražili i ispunili uslove za pravovremeno pružanje usluga prije drugih lica (član 11); 7) po osnovu zdravstvenog stanja neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa, onemogućava, ograničava ili otežava zapošljavanje, rad, školovanje ili neopravdano uskraćuje drugo pravo licu ili grupi lica (član 12); 8) onemogućava ili ograničava ostvarivanje prava, neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa prema licu ili grupi lica, po osnovu starosne dobi (član 13); 9) onemogućí, ograniči ili oteža korišćenje prilaza objektima i površinama u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom (član 18); 10) podnese tužbu bez pisanog pristanka diskriminisanog lica ili grupe lica (član 30 stav 2). <p style="text-align: center;">Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu,</p>	<p style="text-align: center;">Djelimično usklađeno</p>	<p style="text-align: center;">Nema nadležnosti Komisije, odnosno obaveze obavještavanja Komisije</p>	<p>Danom pristupanja EU</p>

državnom organu, organu lokalne samouprave i organu lokalne uprave novčanom kaznom u iznosu od 100 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 do 6.000 eura.“

Član 20

„Poslije člana 34 dodaju se novi čl. 34a i 34b:

„Član 34a

Novčanomkaznomod 100 do 2.000 eurakaznićeodgovornoliceudržavnomorganu, organudržavneupraveiorganulokalnesamoupravea ko:

- 3) ne vodi posebnu evidenciju o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama iz svoje nadležnosti u vezi sa diskriminacijom (član 33 stav 1);
- 4) podatke iz posebne evidencije ne dostavi Zaštitniku/ci u rokovima propisanim u član 33 stav 2 ovog zakona.

Član 34b

Zaštitne mjere

Za prekršaje iz člana 34 stav 1 i člana 34a ovog zakona, samostalno ili uz novčanu kaznu ili mjeru upozorenja, može se izreći jedna ili više zaštitnih mjera:

- 4) oduzimanje predmeta;
- 5) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti;
- 6) javno objavljivanje odluke.

Zaštitna mjera oduzimanja predmeta obavezno se izriče svaki put kada je prekršaj izvršen korišćenjem predmeta koji se oduzima, odnosno kada je predmet bio namijenjen izvršenju prekršaja ili je predmet koji se oduzima nastao zbog izvršenja prekršaja.

	<p>Zaštitna mjera zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti može se primijeniti u trajanju koje ne može biti kraće od 30 dana niti duže od šest mjeseci.</p> <p>Zaštitna mjera javnog objavljivanja odluke izvršava se na način što se odluka objavljuje u javnim medijima dostupnim na cijeloj teritoriji Crne Gore.”</p>			
Čl. 18-21	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Direktiva 2004/113/EZ				
<p>Član 1. Svrha</p> <p>Svrha ove Direktive jest utvrditi okvir za suzbijanje polne diskriminacije u pogledu mogućnosti dobijanja i nabavke roba, odnosno pružanja usluga radi djelotvorne primjene načela jednakog tretiranja muškaraca i žena u državama članicama.</p>	Nema odgovarajuće odredbe			
<p>Član 2. Definicije</p> <p>Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije: (a) neposredna diskriminacija: kada se prema licu, na osnovu pola, postupa nepovoljnije nego što se postupa ili bi se postupalo prema drugom licu u uporedivoj situaciji;</p> <p>(b) posredna diskriminacija: kada bi naočigled neutralna pravna norma, kriterijum ili praksa dovela u posebno nepovoljni položaj lica jednog pola u odnosu na lica suprotnog pola, osim ako se ta pravna norma, kriterijum ili praksa objektivno opravdava zakonitim ciljem, a sredstva postizanja tog cilja su prikladna i potrebna;</p> <p>(c) uznemiravanje: neželjeno ponašanje uslovljenopolomlica, koje ima za cilj ili koje stvarno predstavlja povredu osobnog dostojanstva i koje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće, neugodno ili uvredljivo okruženje;</p> <p>(d) polno uznemiravanje: bilo koji oblik neželjenog</p>	<p>Član 2</p> <p>U članu 2 stav 3 poslije riječi: „iz stava 2 ovog člana" umjesto zareza stavlja se tačka, a riječi: „osim ako su taj akt, radnja ili nečinjenje objektivno i razumno opravdani zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.“ brišu se.</p> <p>Stav 5 mijenja se i glasi: „Diskriminacijom se smatra i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija, kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminišu po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.”</p> <p>Član 4 „Član 7 mijenja se i glasi Uznemiravanje i seksualno uznemiravanje Uznemiravanje nekog lica ili grupe lica po jednom ili više osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, kad</p>	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 2. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)	

<p>verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja polne prirode, koje ima za cilj ili koje stvarno predstavlja povredu osobnog dostojanstva i koje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće, neugodno ili uvredljivo okruženje.</p>	<p>takvo ponašanje ima za cilj ili posljedicu povredu ličnog dostojanstva, izazivanje straha, osjećaja poniženosti ili uvrijeđenosti ili stvaranje neprijateljskog okruženja, smatra se diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona. Diskriminacijom se smatra i svako neželjeno ponašanje seksualne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo nekog lica, odnosno kojim se postiže takav učinak ili se tim ponašanjem stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.”</p>			
<p>Član 3. Opseg</p> <p>1. U granicama ovlašćenja Zajednice ova se Direktiva primjenjuje na sva lica koja se bave nabavkom roba i pružanjem usluga dostupnih javnosti, bez obzira pripada li dotična lica javnom ili privatnom sektoru, uključujući javna tijela, i koje se nude izvan područja privatnog i porodičnog života i poslovanja u tome kontekstu.</p> <p>2. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje slobodu pojedinca da odabere ugovornog partnera, ako se taj izbor pojedinca ne osnove na polu ugovornog partnera.</p> <p>3. Ova se Direktiva ne primjenjuje na sadržaj medija i oglasa niti na obrazovanje.</p> <p>4. Ova se Direktiva ne primjenjuje na područje zapošljavanje i rada. Ova se Direktiva ne primjenjuje na područje samostalnog zapošljavanja, budući da je ono obuhvaćeno drugim zakonodavnim aktima Zajednice.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p>Član 4. Načelo jednakog tretiranja</p> <p>1. Za potrebe ove Direktive načelo jednakog tretiranja muškaraca i žena znači da: (a) je zabranjena svaka neposredna diskriminacija na osnovu pola, uključujući nepovoljnije tretiranje žena zbog trudnoće ili majčinstva;</p>	<p>Član 2, stav 2</p> <p>Stav 5 mijenja se i glasi: “Diskriminacijom se smatra i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija, kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminiraju po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.”</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno sa čl.2. Zakona o zabrani diskriminacije</p>	

<p>(b) je zabranjena svaka posredna diskriminacija na osnovu pola.</p> <p>2. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje povoljnije odredbe koje se odnose na zaštitu žena u pogledu trudnoće i majčinstva.</p> <p>3. Uznemiravanje i polno uznemiravanje u smislu ove Direktive smatra se diskriminacijom na osnovu pola te se, stoga, zabranjuje. Ako lica odbije ili podlegne takvome ponašanju, to se ne smije upotrijebiti kao osnova za odluku koja utiče na tu osobu.</p> <p>4. Podsticanje na neposrednu i posrednu diskriminaciju na osnovu pola se, u smislu ove Direktive, smatra diskriminacijom. 5. Ova Direktiva ne isključuje razlike u tretiranju, ako se dostava roba i pružanje usluga isključivo ili prvenstveno licima jednog pola opravdava zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su prikladna i potrebna.</p>			<p>(„Sl.list CG“ br. 46/10)</p> <p>Materija koja propisuje zabranu svake neposredne diskriminacije žena zbog trudnoće ili majčinstva regulisana je drugim propisima</p>	
<p>Član 5.</p> <p>Aktuarski činioци</p> <p>1. Države članice osiguravaju da u nijednom novom ugovoru zaključenom nakon 21. decembra 2007., prilikom obračuna premija i povlašćenjaca u svrhu osiguravajućih i povezanih finansijskih usluga, korišćenje pola kao faktora ne dovede do razlika u pojedinačnim premijama i povlašćenjacama.</p> <p>2. Ne dovodeći u pitanje stav 1., do 21. decembra 2007. države članice mogu odlučiti da odsustve srazmjerne razlike u pojedinačnim premijama i povlašćenjacama, ako je korišćenje pola odlučujući čimbenik kod procjene rizika na osnovu relevantnih i preciznih aktuarskih i statističkih podataka. Dotične države članice o tome obavještavaju Komisiju i osiguravaju redovno prikupljanje, objavljivanje i ažuriranje preciznih podataka koji su relevantni za uporabu pola kao odlučujućeg aktuarskog faktora. Spomenute države članice preispituju svoju odluku pet godina nakon 21. decembra 2007. uzimajući u obzir</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

<p>izvještaj Komisije pomenut u članu 16. i Komisiji prosljeđuju rezultate tog preispitivanja.</p> <p>3. U svakome slučaju troškovi vezani uz trudnoću i majčinstvo ne smiju dovesti do razlika u pojedinačnim premijama i povlasticama.</p> <p>Države članice mogu odgoditi sprovođenje mjera potrebnih za usklađivanje s ovim stavom za najkasnije dva mjeseca nakon 21. decembra 2007. U tom slučaju dotične države članice o tome odmah obavještavaju Komisiju.</p>				
<p>Član 6. Pozitivne mjere</p> <p>Radi osiguranja potpune ravnopravnosti muškaraca i žena u praksi, načelo jednakog tretiranja ne sprečava države članice da zadrže ili usvoje posebne mjere kako bi sprječavale ili nadoknadile nepovoljni položaj zbog pola.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugog propisa</p>	
<p>Član 7. Minimalni zahtjevi</p> <p>1. Radi zaštite načela jednakog tretiranja muškaraca i žena države članice mogu uvesti ili zadržati povoljnije odredbe od onih utvrđenih u ovoj Direktivi.</p> <p>2. Sprovođenje ove Direktive ni u kojem slučaju ne predstavlja osnov za smanjenje nivoa zaštite od diskriminacije, koju su države članice već osigurale u područjima obuhvaćenim u ovoj Direktivi.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno članom 5. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	
<p>Član 8. Odbrana prava</p> <p>1. Države članice osiguravaju da radi izvršenja obaveza shodno ovoj Direktivi sudski i/ili upravni postupci, uključujući postupke mirenja, kada se oni smatraju prikladnim, budu dostupni svim licima koje se smatraju oštećenima zbog nepoštovanja načela jednakog tretiranja, čak i nakon završetka odnosa u kojem je došlo do navodne diskriminacije.</p> <p>2. U svoje nacionalne pravosudne sisteme države članice uvode potrebne mjere za osiguranje stvarne i</p>	<p>Član 10 Član 21 mijenja se i glasi: „Član 21</p> <p>Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) nadležan/na je da:</p> <p>11) postupa po pritužbama koje se odnose na diskriminaciju i preduzima mjere i radnje za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminisanog lica, ako nije pokrenut sudski postupak;</p>			

<p>djelotvorne naknade ili odštete, kako odluče države članice, za gubitak ili štetu koju oštećena lica pretrpe kao posljedicu diskriminacije u smislu ove Direktive, na način koji ima učinak odvratanja i srazmjeran je pretrpljenoj šteti. Prethodno utvrđivanje gornje granice ne ograničuje spomenute naknade ili odštete.</p> <p>3. Države članice osiguravaju da udruženja, organizacije i ostala pravna tijela koja u skladu s kriterijumima utvrđenima u nacionalnom zakonu, imaju zakonski interes za osiguranje usklađenosti s odredbama ove Direktive, djelujući u ime ili kao podršku tužiocu uz njegovo/njeno odobrenje, mogu učestvovati u svim sudskim i/ili upravnim postupcima predviđenima za sprovođenje obaveza shodno ovoj Direktivi.</p> <p>4. Stavovi 1. i 3. ne dovode u pitanje nacionalne propise vezane uz rokove za podizanje tužbi koje se odnose na načelo jednakog tretiranja.</p>	<p>12) podnosiocu pritužbe koji smatra da je diskriminisan od strane fizičkog ili pravnog lica daje potrebna obavještenja o njegovim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite;</p> <p>13) sprovodi postupak mirenja lica koje smatra da je diskriminirano, uz njegov pristanak, i organa, drugog pravnog i fizičkog lica na koje se odnosi pritužba zbog diskriminacije;</p> <p>14) pokrene postupak za zaštitu od diskriminacije pred sudom ili se u tom postupku pojavi kao umještač kad stranka učini vjerovatnim, a Zaštitnik procijeni da je postupanjem tuženog izvršena diskriminacija po istom osnovu prema grupi lica sa istim ličnim svojstvima;</p> <p>15) upozorava javnost na pojavu težih oblika diskriminacije;</p> <p>16) vodi posebnu evidenciju o podnijetim pritužbama u vezi sa diskriminacijom;</p> <p>17) prikuplja i analizira podatke o slučajevima diskriminacije;</p> <p>18) preduzima aktivnosti radi promocije jednakosti;</p> <p>19) podnosi Skupštini Crne Gore, u okviru godišnjeg izvještaja, poseban dio izvještaja o sprovedenim aktivnostima na zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti; obavlja i druge poslove u vezi zaštite od diskriminacije propisane posebnim zakonom kojim se uređuju nadležnost, ovlašćenja, način rada i postupanje Zaštitnika/ce.“</p> <p style="text-align: center;">Član 15 „Posebna ovlašćenja Član 32a</p> <p>Kad se u postupku inspekcijuskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, pored ovlašćenja propisanih zakonom, inspektor/ka je</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>		
--	---	--------------------------	--	--

	<p>ovlašćen/a da na zahtjev lica koje smatra da je diskriminisano, a koje je pokrenulo postupak za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda, privremeno odloži svojim rješenjem izvršenje rješenja, drugog akta ili radnje subjekta nadzora, do donošenja pravosnažne odluke suda.</p> <p>Zahtjev iz stava 1 ovog člana može se podnijeti u roku od osam dana od dana pokretanja postupka za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda.</p> <p>Inspektor je dužan da o zahtjevu iz stava 1 ovog člana odluči u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva, ako su ispunjeni uslovi iz st. 1 i 2 ovog člana.</p> <p>Protiv konačnog rješenja iz stava 3 ovog člana, ne može se pokrenuti upravni spor.“</p>	Potpuno usklađeno		
<p>Član 9. Teret dokaza</p> <p>1. U skladu sa svojim nacionalnim pravosudnim sistemima države članice preduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da u slučaju kada lica koje se smatraju oštećenima zbog nepoštovanja načela jednakog tretiranja, pred sudom ili drugim nadležnim tijelom utvrde činjenice na osnovu kojih se može pretpostaviti da je došlo do neposredne ili posrednediskriminacije, tuženi mora dokazati da se nije prekršio načelo jednakog tretiranja.</p> <p>2. Odredbe iz stava 1. ne sprečavaju države članice da uvedu pravila o dokazivanju koja su povoljnija za tužioce.</p> <p>3. Stav 1. se ne primjenjuje na krivične postupke.</p> <p>4. Stavovi 1., 2. i 3. takođe se primjenjuju na sve postupke u skladu s člankom 8. stavom 3.</p> <p>5. Države članice nisu obavezne primijeniti stav 1. na postupke u kojima je sud ili drugo nadležno tijelo zaduženo za ispitivanje činjenica u vezi sa slučajem.</p>	Nema odgovarajuće odrebe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 29. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)	

<p align="center">Član 10. Viktimizacija</p> <p>U svoje nacionalne pravosudne sisteme države članice uvode potrebne mjere za zaštitu lica od svakog nepovoljnog tretiranja ili nepovoljne posljedice kao reakcije na tužbu ili sudske postupke u svrhu sprovođenja usklađenosti s načelom jednakog tretiranja.</p>	<p align="center">Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p align="center">Potpuno usklađeno</p>	<p align="center">Potpuno usklađeno članom 4. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	
<p align="center">Član 11. Dijalog s relevantnim interesnim grupama</p> <p>S ciljem promocije načela jednakog tretiranja, države članice podstiču dijalog s relevantnim interesnim grupama u čijem je zakonitom interesu, shodno nacionalnom zakonu i praksi, da u području dobijanja i nabavke roba, odnosno pružanja usluga daju svoj doprinos borbi protiv diskriminacije na osnovupola.</p>	<p align="center">Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p align="center">Materija je predmet regulisanja drugog propisa</p>	
<p align="center">Član 12.</p> <p>1. Države članice imenuju i usvajaju potrebne odredbe za djelovanje jednog ili više tijela za podsticanje, analizu, praćenje i podršku jednakog tretiranja svih lica bez diskriminacije na osnovupola. Ova tijela mogu biti u sastavu agencija koje su na nacionalnoj nivou zadužene za odbranu ljudskih prava ili zaštitu prava pojedinaca, ili za primjenu načela jednakog tretiranja.</p> <p>2. Države članice osiguravaju da nadležnosti tijela iz stava 1. uključuju:</p> <p>(a) pružanje nezavisne pomoći žrtvama diskriminacije u njihovim tužbama zbog diskriminacije, ne dovodeći u pitanje prava žrtava i udruženja, organizacija ili drugih pravnih lica iz člana 8. stava 3.;</p> <p>(b) provođenje nezavisnih anketa o diskriminaciji;</p> <p>(c) objavljivanje nezavisnih izvještaja i sastavljanje preporuka o svim pitanjima koja se odnose na ovakvu diskriminaciju.</p>	<p align="center">Član 10. Član 21 mijenja se i glasi: „Član 21</p> <p>Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) nadležan/na je da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) postupa po pritužbama koje se odnose na diskriminaciju i preduzima mjere i radnje za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminisanog lica, ako nije pokrenut sudski postupak; 2) podnosiocu pritužbe koji smatra da je diskriminisan od strane fizičkog ili pravnog lica daje potrebna obavještenja o njegovim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite; 3) sprovedi postupak mirenja lica koje smatra da je diskriminirano, uz njegov pristanak, i organa, drugog pravnog i fizičkog lica na koje se odnosi pritužba zbog diskriminacije; 4) pokrene postupak za zaštitu od diskriminacije 	<p align="center">Potpuno usklađeno</p>		

	<p>pred sudom ili se u tom postupku pojavi kao umješač kad stranka učini vjerovatnim, a Zaštitnik procijeni da je postupanjem tuženog izvršena diskriminacija po istom osnovu prema grupi lica sa istim ličnim svojstvima;</p> <p>5) upozorava javnost na pojavu težih oblika diskriminacije;</p> <p>6) vodi posebnu evidenciju o podnijetim pritužbama u vezi sa diskriminacijom;</p> <p>7) prikuplja i analizira podatke o slučajevima diskriminacije;</p> <p>8) preduzima aktivnosti radi promocije jednakosti;</p> <p>9) podnosi Skupštini Crne Gore, u okviru godišnjeg izvještaja, poseban dio izvještaja o sprovedenim aktivnostima na zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti;</p> <p>obavlja i druge poslove u vezi zaštite od diskriminacije propisane posebnim zakonom kojim se uređuju nadležnost, ovlašćenja, način rada i postupanje Zaštitnika/ce.“</p>			
<p>Član 13. Usklađenost</p> <p>Države članice preduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale poštovanje načela jednakog tretiranja u pogledu pristupa robi i nabavke roba, odnosno pružanja usluga unutar opsega ove Direktive, a posebno:</p> <p>(a) ukidanje svih zakona i drugih propisa koji su u suprotnosti s načelom jednakog tretiranja;</p> <p>(b) poništavanje ili izmjenu svih ugovornih odredbi, unutarnjih pravila preduzeća i propisa koji uređuju profitna ili neprofitna udruženja, u suprotnosti s načelom jednakog tretiranja.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja Ustava Crne Gore</p>	
<p>Član 14. Kazne</p> <p>Države članice utvrđuju pravila o kaznama za kršenje nacionalnih odredbi koje su usvojene shodno ovoj</p>	<p>Član 19 „Član 34 mijenja se i glasi:</p> <p>Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura</p>	<p>Djelimično usklađeno</p>	<p>Nema nadležnosti Komisije, odnosno obaveze obavještanja</p>	<p>Danom pristupanja EU</p>

<p>Direktivi i preduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu sprovođenje. Kazne koje mogu uključivati zaradanje naknade žrtvi su djelotvorne, ssrazmjerne i s učinkom odvraćanja. Države članice obavještavaju Komisiju o ovim odredbama najkasnije do 21. decembra 2007. i bez odlaganja izvještavaju o svim naknadnim izmjenama.</p>	<p>kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:</p> <p>1) po osnovu zdravstvenog stanja neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa, onemogućava, ograničava ili otežava zapošljavanje, rad, školovanje ili neopravdano uskraćuje drugo pravo licu ili grupi lica (čl.12);</p> <p>2) onemogućava ili ograničava ostvarivanje prava, neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa prema licu ili grupi lica, po osnovu starosne dobi (član 13);</p> <p>3) vrši diskriminaciju pojedinaca ili grupe lica zbog političkog ubjeđenja, zbog pripadanja ili nepripadanja političkoj partiji ili drugoj organizaciji (član 14);</p> <p>4) podnese tužbu bez pisanog pristanka diskriminisanog lica ili grupe lica (član 30 stav 2);</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu, organu lokalne samouprave i organu lokalne uprave novčanom kaznom u iznosu od 100 eura do 2.000 eura.</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 do 6.000 eura.</p> <p style="text-align: center;">Član 20</p> <p style="text-align: center;">Poslije člana 34 dodaju se novi čl. 34a i 34b:</p> <p style="text-align: center;">„Član 34a</p> <p>Novčanomkaznomod 100 do 2.000 eurakazniće se odgovornolice u državnom organu, organu državne uprave i organu lokalne samouprave a ko:</p> <p>1) ne vodi posebnu evidenciju o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama iz svoje nadležnosti u vezi sa diskriminacijom (čl. 33 stav 1);</p> <p>2) podatke iz posebne</p>		Komisije	
---	---	--	----------	--

	<p>evidencijedostaviZaštitniku/ci u rokovima propisanim u čl.33, stav 2 ovog zakona.</p> <p style="text-align: center;">Član 34b Zaštitnemjere</p> <p>Zaprekršajeiz čl.34, stav 1 i 34aovogzakona, samostalnoiliuznovčanukaznuilimjeruupozorenja, možeseizrećijednailivišezaštitnihmjera:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oduzimanjepredmeta; 2) zabranavršenja poziva, djelatnosti ilidužnosti; 3) javnoobjavljivanjeodluke. <p>Zaštitnamjeraoduzimanjapredmetaobaveznoseizričesvakiputkadajeprekršajizvršenkorišćenjempredmetakojiseoduzima, odnosnokadajepredmetbionamijenjenizvršenjuprekršajailijepredmetkojiseoduzimanastaozbogizvršenjaprekršaja.</p> <p>Zaštitnamjerazabranavršenjapoziva, djelatnostiilidužnostimožeseprimijenitiutrajanjukojenemožebitikraćeod 30 dananitidužeod šestmjeseci.</p> <p>Zaštitnamjerajavnogobjavljivanjaodlukeizvršavase nanačin štoseodlukaobjavljujeujavnimmedijimadostupnim nacijeloteritorijiCrneGore.“</p>			
<p style="text-align: center;">Član 15. Širenje informacija</p> <p>Države članice se trebaju pobrinuti da na cjelokupnoj svojoj teritoriji, koristeći sva prikladna sredstva, upoznaju relevantnalica s odredbama koje su usvojene shodno ovoj Direktivi zajedno s već važećim pripadajućim odredbama.</p>	<p style="text-align: center;">Član 1</p> <p>U Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni list CG“, broj 46/10) u članu 1 stav 1 mijenja se i glasi: „Zabrana i zaštita od diskriminacije ostvaruje se, a promocija jednakosti vrši se u skladu sa ovim zakonom“.</p> <p>U stavu 2 poslije riječi: „Na zabranu i zaštitu od diskriminacije" dodaju se zarez i riječi: „kao i na promociju jednakosti“, a poslije riječi: „pojedinih prava“ dodaju se zarez i riječi: „kao i promocija jednakosti“.</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>		
<p>Čl. 16-19</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		

<p>Direktiva 2006/54/EZ</p> <p>Član 1. Cilj</p> <p>Cilj je ove Direktive osigurati sprovođenje načela jednakih mogućnosti i načela uspostavom odgovarajućih jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada.</p> <p>Ona u tu svrhu sadrži odredbe za sprovođenje načela jednakog postupanja s obzirom na:</p> <p>(a) mogućnost zapošljavanja, uključujući napredovanje, i strukovno osposobljavanje;</p> <p>(b) radne uslove, uključujući zaradu;</p> <p>(c) sisteme strukovnog socijalnog osiguranja.</p> <p>Ona takođe sadrži odredbe koje osiguravaju djelotvornijusprovođenje tog postupaka.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p>Član 2. Definicije</p> <p>1. Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:</p> <p>(a) „neposredna diskriminacija” postoji ako lica zbog svoga pola imaju nepovoljniji tretman nego što ga ima ili bi ga imala druga lica u uporedivoj situaciji;</p> <p>(b) „posredna diskriminacija” postoji ako prividno neutralna odredba, kriterijum ili postupak može na određeni način staviti u nepovoljniji položaj lica jednog pola u odnosu na lica drugog pola, osim ako je ta odredba, kriterijum odnosno postupak objektivno opravdan legitimnim ciljem i ako su sredstva za postizanje tog cilja primjerena i nužna;</p> <p>(c) „uznemiravanje” je svako neželjeno ponašanje uslovljenopolomlica kojim se želi povrijediti njeno osobno dostojanstvo i stvoriti zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje odnosno kojim se postiže takav učinak;</p> <p>(d) „polno uznemiravanje” je svaki neželjeni oblik</p>	<p>Član 2</p> <p>U članu 2 stav 3 poslije riječi: „iz stava 2 ovog člana"umjesto zarezav stavljaju se tačka, a riječi: „osim ako su taj akt, radnja ili nečinjenje objektivno i razumno opravdani zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.“brišu se.</p> <p>Stav 5 mijenja se i glasi:</p> <p>„Diskriminacijom se smatra i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija, kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminišu po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.”.</p> <p>Član 4</p> <p>„Član 7 mijenja se i glasi</p> <p>Uznemiravanje i seksualno uznemiravanje</p> <p>Uznemiravanje nekog lica ili grupe lica po jednom ili više osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, kad</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno članom 2. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p> <p>Materija koja propisuje definiciju zarade i sistemie strukovnog socijalnog</p>	

<p>verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja polne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo lica odnosno kojim se postiže takav učinak, posebno kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje;</p> <p>(e) „zarada” je uobičajena osnovna ili najniža nadnica ili zarada odnosno bilo koja druga naknada, bilo u novcu ili u naturi, koju radnik/radnica prima od poslodavca, bilo direktno ili inidirektno, u vezi s radnim odnosom;</p> <p>(f) „sistemi strukovnog socijalnog osiguranja” su sistemi koji nisu uređeni Direktivom Savjeta 79/7/EEZ od 19. decembra 1978. o postupnoj primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u području socijalne sigurnosti čija je svrha osigurati davanja radnicima određenog preduzeća ili grupe preduzeća, grane djelatnosti, zanimanja ili grupe zanimanja, bilo da se radi o zaposlenima ili samozaposlenima, kojima se nadopunjuju ili zamjenjuju davanja na osnovu zakonskih sistema socijalnog osiguranja, bez obzira je li članstvo u tim sistemimaobavezno ili dobrovoljno.</p>	<p>takvo ponašanje ima za cilj ili posljedicu povredu ličnog dostojanstva, izazivanje straha, osjećaja poniženosti ili uvrijeđenosti ili stvaranje neprijateljskog okruženja, smatra se diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona. Diskriminacijom se smatra i svako neželjeno ponašanje seksualne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo nekog lica, odnosno kojim se postiže takav učinak ili se tim ponašanjem stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.”</p>		<p>osiguranja je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p>2. Za potrebe ove Direktive, diskriminacija uključuje:</p> <p>(a) uznemiravanje i polno uznemiravanje kao i svaki nepovoljniji tretman koji lica ima zbog odbijanja ili trpljenja takvog ponašanja;</p> <p>(b) davanje Uputstva za diskriminisanjelica na osnovupola;</p> <p>(c) svaki nepovoljniji tretman žene u vezi s trudnoćom ili roditeljskim odsustvom u smislu Direktive 92/85/EEZ.</p>	<p style="text-align: center;">Član 4</p> <p style="text-align: center;">„Član 7 mijenja se i glasi</p> <p style="text-align: center;">Uznemiravanje i seksualno uznemiravanje</p> <p>Uznemiravanje nekog lica ili grupe lica po jednom ili više osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, kad takvo ponašanje ima za cilj ili posljedicu povredu ličnog dostojanstva, izazivanje straha, osjećaja poniženosti ili uvrijeđenosti ili stvaranje neprijateljskog okruženja, smatra se diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona. Diskriminacijom se smatra i svako neželjeno ponašanje seksualne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo nekog lica, odnosno kojim se postiže takav učinak ili se tim ponašanjem stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće,</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Materija koja reguliše tretman žene u vezi s trudnoćom je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

	ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.”			
<p>Član 3. Pozitivno djelovanje</p> <p>Države članice mogu nastaviti sprovoditi odnosno donijeti mjere u smislu člana 141. stava 4. Ugovora s ciljem osiguravanja potpune i stvarne jednakosti muškaraca i žena u poslovnom životu.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 5. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)	
<p>Jednakost zarada Član 4. Zabrana diskriminacije</p> <p>Uklanja se svaka neposredna i posredna diskriminacija na osnovupola s obzirom na sve aspekte i uslove nagrađivanja za isti rad odnosno rad kojemu je pripisana jednaka vrijednost. Naročito ako se za određivanje plate koristi sistem klasifikacije radnih mjesta, on se mora zasnovati na istim kriterijumima za muškarce i žene i biti sastavljena tako da isključuje svaku diskriminaciju na osnovupola.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Potupno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 16. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)	
<p>Jednako postupanje u sistemima strukovnog socijalnog osiguranja Član 5. Zabrana diskriminacije</p> <p>Ne dovodeći u pitanje član 4., zabranjuje se neposredna i neneposredna diskriminacija na osnovupola u sistemima strukovnog socijalnog osiguranja, posebno s obzirom na: (a) opseg tih sistema i uslove pristupanja sistemima; (b) obavezu uplaćivanja doprinosa i obračun doprinosa; (c) obračun davanja, uključujući dopunska davanja koja se iszaraduju za bračnog druga i uzdržavane članove porodice te uslove kojima je uređeno trajanje i zadržavanje prava na davanja.</p>	Nema odgovarajuće odredbe		Materija je predmet regulisanja drugih propisa	
<p>Član 6. Personalno područje primjene</p> <p>Ovo se poglavlje primjenjuje na radno stanovništvo, uključujući samozaposlene, lica čija je aktivnost</p>	Nema odgovarajuće odredbe		Materija je predmet regulisanja drugih propisa	

<p>prekinuta zbog bolesti, majčinstva, nezgode ili prisilne nezaposlenosti, lica koje traže posao kao i na penzionisane radnike i radnike s invaliditetom i njihove članove porodice, u skladu s nacionalnim pravom i/ili praksom.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 7.</p> <p style="text-align: center;">Materijalno područje primjene</p> <p>1. Ovo se poglavlje primjenjuje na:</p> <p>(a) sisteme strukovnog socijalnog osiguranja koji pružaju zaštitu od sljedećih rizika:</p> <p>i. bolest;</p> <p>ii. invaliditet;</p> <p>iii. starost, uključujući prijevremeno penzionisanje;</p> <p>iv. nesreće na radu i profesionalne bolesti;</p> <p>v. nezaposlenost;</p> <p>(b) sisteme strukovnog socijalnog osiguranja koji predviđaju druga socijalna davanja, bilo u novcu ili u naturi, a posebno davanja nadživjelim članovima porodice i porodične dodatke, ako predstavljaju naknadu koju poslodavac zarada radniku na osnovu radnog odnosa.</p> <p>2. Ovo se poglavlje takođe primjenjuje na penzijskesisteme za određenu kategoriju radnika kao što su službenici javnog sektora, ako se davanja iz sistema zarađuju na osnovu radnog odnosa s poslodavcem javnog sektora. Ovo vrijedi nezavisno o činjenici što je taj sistem dio opšeg zakonskog sistema.</p>	<p style="text-align: center;">Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p style="text-align: center;">Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p style="text-align: center;">Član 8.</p> <p style="text-align: center;">Isključenja iz materijalnog područja primjene</p> <p>1. Ovo se poglavlje ne primjenjuje na:</p> <p>(a) pojedinačne ugovore za samozaposlenalica;</p> <p>(b) sisteme za samozaposlenalica koji imaju samo jednog člana;</p> <p>(c) kod radnika, na ugovore o osiguranju u kojima poslodavac ne sudjeluje kao stranka;</p> <p>(d) neobavezne odredbe sistema strukovnog socijalnog osiguranja koje se članovima nude</p>	<p style="text-align: center;">Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p style="text-align: center;">Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

<p>pojedinačno i kojima se jamče:</p> <p>i. dodatna davanja;</p> <p>ii. ili izbor datuma od kojega će se početi isplaćivati uobičajena davanja samozaposlenima ili izbor između više davanja;</p> <p>(e) sisteme strukovnog socijalnog osiguranja utoliko ako se davanja finansiraju doprinosima koje radnici zarađuju na dobrovoljnoj osnovu.</p>				
<p>2. Ovo poglavlje ne sprječava poslodavca da licima koje su dosegle starosnu granicu za sticanje prava na penziju u smislu odobravanja penzije iz sistema strukovnog socijalnog osiguranja, ali koje još nisu dosegle zakonsku starosnu granicu za sticanje prava na starosnu penziju, odobri dodatak uz penziju s ciljem izjednačavanja ili približnog izjednačavanja ukupnog iznosa davanja koji se isplaćuje tim licima i iznosa koji se isplaćujelicima drugog pola koje se nalaze u istom položaju, ali koje su već dosegle zakonsku starosnu granicu za sticanje prava na tu penziju, sve dok korisnici dodatka ne dosegnu tu starosnu granicu.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p>Član 9.</p> <p>Primjeri diskriminacije</p> <p>1. Odredbe protivne načelu jednakog postupanja su one odredbe koje se posredno ili neposredno osnove na polu i kojima se:</p> <p>(a) određuje kojalice mogu učestvovati u sistemu strukovnog socijalnog osiguranja;</p> <p>(b) utvrđuje obavezatna ili dobrovoljna priroda učešća u sistemu strukovnog socijalnog osiguranja;</p> <p>(c) utvrđuju različita pravila u pogledu pristupne dobi ili najmanjeg trajanja zaposlenja ili članstva u sistemu koje je potrebno za primanje naknada;</p> <p>(d) utvrđuju različita pravila za povrat doprinosa ako radnik napusti sistem prije ispunjenja uslova koji mu jamče odloženo pravo na dugoročna davanja, osim kako je predviđeno u tački (h) i (j);</p> <p>(e) postavljaju različiti uslovi za odobravanje davanja ili</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

<p>se davanja ograničavaju na radnike jednog pola;</p> <p>(f) utvrđuju različite starosne granice za sticanje prava na penziju;</p> <p>(g) za vrijeme rodiljnog odsustva ili odsustva iz obiteljskih razloga koji zarada poslodavac i koji je osiguran na osnovu zakona ili sporazuma obustavlja zadržavanje ili sticanje prava;</p> <p>(h) određuju različite visine davanja, osim kod sistema definisan ih davanja gdje je to nužno zbog primjene faktora aktuarskog obračuna koji se razlikuju prema polu; kod sistema definisan ih kapitaliziranih davanja određeni elementi smiju biti nejednaki ako je nejednakost u iznosima rezultat učinaka primjene aktuarskih faktora koji se razlikuju prema polu u razdoblju finansiranja programa;</p> <p>(i) određuju različite visine doprinosa radnika;</p> <p>(j) određuju različite visine doprinosa poslodavaca, osim:</p> <p>i. kod sistema definisan ih doprinosa, ako je cilj izjednačiti ili približno izjednačiti krajnji iznos naknada za oba pola;</p> <p>ii. kod programa definisan ih kapitaliziranih davanja, kod kojih doprinosi poslodavca trebaju osigurati dostatnost sredstava potrebnih za pokrivanje troška definisan ih davanja;</p> <p>(k) utvrđuju različita mjerila odnosno mjerila koja se primjenjuju samo na radnike određenog pola s obzirom na jamčenje ili zadržavanje prava na odgođena davanja nakon što radnik napusti sistem, osim kako je predviđeno u tački (h) i (j).</p> <p>2. Ako o odobravanju davanja u smislu ovog poglavlja odlučuju nadležna upravna tijela sistema, ta su tijela dužna poštovati načelo jednakog postupanja.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 10.</p> <p>Sprovedenjenačela u odnosu na samozaposlenalica</p> <p>1. Države članice će preduzeti potrebne korake kako bi se odredbe sistema strukovnog socijalnog osiguranja</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

<p>za samozaposlene lica koje su protivne načelu jednakog postupanja revidirale s učinkom najkasnije od 1. januara 1993., a kod država članica koje su pristupile nakon tog datuma do početka primjene Direktive 86/378/EEZ na njihovom području.</p> <p>2. Odredbe ovog poglavlja ne sprečavaju da se na prava i obaveze koje se odnose na razdoblje članstva u sistemu strukovnog socijalnog osiguranja za samozaposlene lica prije revizije sistema i dalje primjenjuju odredbe sistema koje su bile na snazi u tom razdoblju.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 11.</p> <p>Mogućnost odlaganja za samozaposlenalica</p> <p>Što se tiče sistema strukovnog socijalnog osiguranja za samozaposlenalica, države članice mogu odgoditi obaveznu primjenu načela jednakog postupanja s obzirom na:</p> <p>(a) određivanje starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju te moguće implikacije za druga davanja:</p> <p>i. do datuma kada se takva jednakost ostvari u zakonskim programima;</p> <p>ii. ili najkasnije do datuma kad je takva jednakost propisana direktivom;</p> <p>(b) porodičnepenizije, dok se u pravu Zajednice u tom pogledu ne uspostavi načelo jednakog postupanja u zakonskim sistemima socijalnog osiguranja;</p> <p>(c) primjenu člana 9. stava 1. tačke i. u odnosu na primjenu faktora aktuarske računice, do 1. januara 1999., a za države članice koje su pristupile nakon tog datuma do početka primjene Direktive 86/378/EEZ na njihovom području.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p style="text-align: center;">Član 12.</p> <p>Retroaktivni učinak</p> <p>1. Mjere za sprovođenje ovog poglavlja u odnosu na radnike uključuju sva davanja iz sistema strukovnog socijalnog osiguranja koja potiču iz razdoblja</p>	<p>Član 14</p> <p>U članu 27 riječi: „90 dana“ zamjenjuju se riječima: „jedne godine“.</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno članom 27. Zakona o zabrani</p>	

<p>zaposlenja nakon 17.maja1990. i primjenjuju se retroaktivno do tog datuma, osim kod radnika i drugih korisnika – članova porodice radnika koji su prije tog datuma pokrenuli sudski ili drugi istovjetni postupak na osnovu nacionalnog prava. U tom se slučaju sprovedenane mjere primjenjuju retroaktivno do 8. aprila 1976. i uključuju sva davanja koja potiču iz razdoblja zaposlenja nakon tog datuma. Za države članice koje su pristupile Zajednici nakon 8. aprila 1976. i prije 17.maja1990. taj se datum zamjenjuje datumom kad se član 141. Ugovora počeo primjenjivati na njihovom području.</p> <p>2. Druga rečenica stava 1. ne sprečava primjenu nacionalnih propisa u vezi s rokovima za podnošenje tužbi na osnovu nacionalnog prava u odnosu na radnike i druge korisnike – članove porodice radnika koji su pokrenuli sudski postupak ili drugi istovjetni postupak na osnovu nacionalnog prava prije 17.maja1990., pod uslovom da oni nisu nepovoljniji za tu vrstu tužbe u odnosu na slične tužbe u okviru nacionalnog prava i da u praksi ne onemogućuju ostvarivanje prava osiguranih na osnovu prava Zajednice.</p> <p>3. Za države članice koje su Zajednici pristupile nakon 17.maja1990. i koje su 1. januara 1994. bile stranke Sporazuma o Europskom ekonomskom prostoru, datum 17.maja1990. iz prve rečenice stava 1. zamjenjuje se datumom 1. januara 1994.</p> <p>4. Za ostale države članice koje su Zajednici pristupile nakon 17.maja1990., datum 17.maja1990. iz stava 1. i 2. zamjenjuje se datumom kad se član 141. Ugovora počeo primjenjivati na njihovom području.</p>			<p>diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p> <p>Ostali dio materije ovog člana je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p>Član 13.</p> <p>Fleksibilna starosna granica za odlazak u penziju</p> <p>Ako muškarci i žene imaju pod istim uslovima pravo na fleksibilnu dob za odlazak u penziju, to se neće smatrati nespojivim s ovim poglavljem.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

<p align="center">Član 14. Zabrana diskriminacije</p> <p>1. Zabranjuje se neposredna i posrednadiskriminacija na osnovu pola u javnom i privatnom sektoru, uključujući javna tijela, s obzirom na:</p> <p>(a) uslove zapošljavanja, samozapošljavanja i rada, uključujući kriterijume za izbor kandidata i uslove pomoći u postupku zapošljavanja, u svim granama djelatnosti i na svim nivoima profesionalne hijerarhije, uključujući napredovanje na poslu;</p> <p>(b) pristup svim vrstama i nivoima profesionalne orijentacije, strukovnog osposobljavanja i strukovnog usavršavanja te prekvalifikacije, uključujući praktično radno iskustvo;</p> <p>(c) uslove zaposlenja i radne uslove, uključujući uslove otkaza, te zaradu, kako je predviđeno u članu 141. Ugovora;</p> <p>(d) članstvo i učešće u organizacijama radnika ili poslodavaca odnosno bilo kakvoj organizaciji koja okuplja pripadnike određene struke, uključujući povlašćenjace koje pružaju te organizacije.</p>	<p align="center">Član 10 Član 21 mijenja se i glasi: „Član 21</p> <p>Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) nadležan/na je da:</p> <p>1) postupa po pritužbama zbog diskriminatorskog postupanja organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, i preduzima mjere i radnje za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminisanog lica, ako nije pokrenut sudski postupak;</p> <p>2) podnosiocu pritužbe koji smatra da je diskriminisan od strane organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica daje potrebna obavještenja o njegovim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite;</p>	<p align="center">Potpuno usklađeno</p>		
<p>2. Države članice mogu predvidjeti da različito postupanje s obzirom na mogućnost zapošljavanja i pripadajućeg osposobljavanja, koje se osnove na određenom svojstvu vezanom za pol, ne predstavlja diskriminaciju ako zbog prirode dotičnog posla ili zbog konteksta u kojemu se on obavlja to svojstvo predstavlja stvaran i odlučujući zahtjev posla, pod uslovom da je takvo različito postupanje opravdano legitimnim ciljem i da je dotični zahtjev srazmjeran.</p>	<p align="center">Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p align="center">Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p align="center">Član 15. Povratak s roditeljskog odsustva</p> <p>Žena koja koristi roditeljsko odsustvo ima se pravo po isteku tog odsustva vratiti na svoje radno mjesto ili na istovjetno radno mjesto, pod uslovima koji za nju nisu manje povoljni i ima pravo uživati sva poboljšanja radnih uslova na koja bi imala pravo za vrijeme svoje</p>	<p align="center">Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p align="center">Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

odsutnosti.				
<p align="center">Član 16.</p> <p align="center">Roditeljsko i usvojiteljsko odsustvo</p> <p>Ova Direktiva ne dovodi u pitanje pravo država članica da priznaju zasebna prava na roditeljsko i usvojiteljsko odsustvo. Države članice koje priznaju ta prava preduzimaju potrebne mjere kako bi radnike i radnice zaštitile od otpuštanja zbog korišća tih prava i brinu se da se oni po isteku tog odsustva imaju pravo vratiti na svoje radno mjesto, odnosno na istovjetno radno mjesto, pod uslovima koji za njih nisu manje povoljni, te da uživaju sva poboljšanja radnih uslova na koja bi imali pravo za vrijeme svoje odsutnosti.</p>	<p align="center">Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p align="center">Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	
<p align="center">Član 17.</p> <p align="center">Zaštita prava</p> <p>1. Države članice osiguravaju svim licima koje se smatraju oštećenima zbog neprimjenjivanja načela jednakog postupanja mogućnost pokretanja sudskog postupka u svrhu sprovođenja obaveza na osnovu ove Direktive, čak i nakon prestanka odnosa u kojemu se dogodila navodna diskriminacijska mogućnost, a nakon eventualnog obraćanja drugim nadležnim tijelima i postupaka mirenja tamo gdje države članice to smatraju primjerenim.</p> <p>2. Države članice osiguravaju da udruženja, organizacije i druge pravne lica koje prema kriterijumima utvrđenim u nacionalnom pravu posjeduju legitiman interes u osiguravanju poštovanja odredaba ove Uredbe mogu uz suglasnost podnosioca pritužbe uključiti u bilo koji sudski i/ili upravni postupak predviđen za izvršavanje obaveza na osnovu ove Direktive u ime ili na strani podnosioca pritužbe.</p> <p>3. Stavovi 1. i 2. ne utječu na nacionalne propise u vezi s rokovima za podnošenje tužbi koje se tiču načela jednakog postupanja.</p>	<p align="center">Član 13</p> <p align="center">U članu 26 stav 1 poslije tačke 2 dodaje se nova tačka koja glasi:</p> <p>„2a) uklanjanje posljedica diskriminatorskog postupanja;“.</p> <p>U tački 4 poslije riječi „medijima“ umjesto zarezava stavlja se tačka, a riječi: „ukoliko je diskriminacija izvršena putem medija.“ brišu se.</p> <p>U stavu 2 riječi: „stava 1 tač.1 i 2“ zamjenjuju se riječima: „stava 1 tač. 1, 2 i 2a“, a riječi: „se ističe“ zamjenjuju se riječima: „može se istaći“.</p> <p align="center">Stav 3 briše se.</p> <p align="center">Član 15</p> <p>U članu 30 stav 1 poslije riječi „lica“ dodaju se riječi: „ili grupe lica“.</p> <p align="center">Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:</p> <p>„Tužbu iz člana 26 ovog zakona može podnijeti i lice koje se, u namjeri da neposredno provjeri primjenu pravila o zabrani diskriminacije, na bilo koji način predstavi, odnosno stavi u</p>	<p align="center">Potpuno usklađeno</p> <p align="center">Potpuno usklađeno</p>	<p align="center">Potpuno usklađeno članom 26. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p> <p align="center">Potpuno usklađeno članom 30. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	

	poziciju lica koje može biti diskriminisano po nekom od osnova iz člana 2 ovog zakona.“			
<p>Član 18. Naknada štete ili restitucija</p> <p>Države članice u svoje pravne sisteme ugrađuju potrebne mjere kako bi osigurale stvarnu i djelotvornu naknadu štete odnosno restituciju, zavisno o odredbama države članice, za štetu koju je pretrpjela oštećena lica kao posljedica diskriminacije na osnovupola, vodeći računa da ta naknada odnosno restitucija bude odvratajuća i proporcionalna pretrpljenoj šteti. Ta se naknada odnosno restitucija ne može ograničiti unaprijed određenom gornjom granicom, osim ako poslodavac može dokazati da se jedina šteta koju je kandidat/kandidatkinja pretrpio/pretrpila zbog diskriminacije u smislu ove Direktive sastoji u tome što njegova/njenog molba za zaposlenje nije uzeta u obzir.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 26. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)	
<p>Član 19. Teret dokaza</p> <p>1. Države članice preduzimaju potrebne mjere u okviru svojih pravosudnih sistema kako bi osigurale da, kad lica koje se smatraju oštećenima zbog neprimjenjivanja načela jednakog postupanja pred sudom ili drugim nadležnim tijelom utvrde činjenice iz kojih se može pretpostaviti da je došlo do neposredne ili posredne diskriminacije, teret dokaza nepostojanja povrede načela jednakog postupanja bude na tuženom.</p> <p>2. Stav 1. ne sprečava države članice da uvedu pravila dokaznog postupka koja su povoljnija za tuženog.</p> <p>3. Države članice ne moraju primjenjivati stav 1. na postupke u kojima sud ili nadležno tijelo utvrđuje činjenično stanje.</p> <p>4. Stavovi 1., 2. i 3. takođe se primjenjuju na: (a) slučajeve iz člana 141. Ugovora te, ako se radi o diskriminaciji na osnovupola, direktiva 92/85/EEZ i</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 29. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)	

<p>96/34/EZ;</p> <p>(b) sve građanske i upravne postupke koji se tiču javnog ili privatnog sektora i za koje je u nacionalnom pravu predviđena mogućnost korišća pravnog lijeka na osnovu mjera iz tačke (a), osim izvansudskih postupaka koji se vode na dobrovoljnoj osnovu ili su predviđeni u nacionalnom pravu.</p> <p>5. Ako države članice ne odrede drukčije, ovaj se član ne primjenjuje na krivične postupke.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 20.</p> <p style="text-align: center;">Tijela za jednakost</p> <p>1. Države članice imenuju i usvajaju potrebne odredbe za djelovanje jednog ili više tijela za podsticanje, analiziranje, praćenje i pružanje podrške jednakom postupanju svih lica, bez diskriminacije na osnovu pola. Ova tijela mogu biti u sastavu agencija koje su na nacionalnoj nivou zadužene za odbranu ljudskih prava ili zaštitu prava pojedinaca.</p> <p>2. Države članice osiguravaju da nadležnosti tih tijela uključuju:</p> <p>(a) ne dovodeći u pitanje pravo žrtava i udruženja, organizacija i drugih pravnih lica iz člana 17. stava 2., pružanje nezavisne pomoći žrtvama diskriminacije kod sprovođenja njihovih pritužbi vezanih za diskriminaciju;</p> <p>(b) sprovođenje nezavisnih istraživanja o diskriminaciji;</p> <p>(c) objavu nezavisnih izvještaja i davanje preporuka o svim pitanjima vezanim za ovaj oblik diskriminacije;</p> <p>(d) razmjenu raspoloživih informacija na odgovarajućoj nivou s odgovarajućim europskim tijelima, npr. budući europski institut za jednakost polova.</p>	<p style="text-align: center;">Član 10</p> <p style="text-align: center;">Član 21 mijenja se i glasi:</p> <p style="text-align: center;">„Član 21</p> <p>Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) nadležan/na je da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) postupa po pritužbama zbog diskriminatornog postupanja organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, i preduzima mjere i radnje za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminisanog lica, ako nije pokrenut sudski postupak; 2) podnosiocu pritužbe koji smatra da je diskriminisan od strane organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica daje potrebna obavještenja o njegovim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite; 3) sprovedi postupak mirenja lica koje smatra da je diskriminirano, uz njegov pristanak, i organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, na koje se odnosi pritužba zbog diskriminacije; 4) pokrene postupak za zaštitu od diskriminacije pred sudom ili se u tom postupku pojavi kao umješak kad stranka učini vjerovatnim, a Zaštitnik procijeni da je postupanjem tuženog izvršena diskriminacija po istom osnovu prema grupi lica sa istim ličnim svojstvima; 	<p>Potpuno usklađeno</p>		

	<p>5) upozorava javnost na pojavu težih oblika diskriminacije;</p> <p>6) vodi posebnu evidenciju o podnijetim pritužbama u vezi sa diskriminacijom;</p> <p>7) prikuplja i analizira podatke o slučajevima diskriminacije;</p> <p>8) preuzima aktivnosti radi promocije jednakosti;</p> <p>9) podnosi Skupštini Crne Gore, u okviru godišnjeg izvještaja, poseban dio izvještaja o sprovedenim aktivnostima na zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti;</p> <p>10) vrši i druge poslove u vezi zaštite od diskriminacije propisane posebnim zakonom kojim se uređuju nadležnost, ovlašćenja, način rada i postupanje Zaštitnika/ce.“</p>			
<p>Član 21. Socijalni dijalog</p> <p>1. Države članice u skladu s nacionalnim tradicijama i praksom preduzimaju odgovarajuće mjere za podsticanje socijalnog dijaloga među socijalnim partnerima s ciljem podsticanja jednakog postupanja, na primjer praćenjem praksi na radnom mjestu i kod zapošljavanja, strukovnog osposobljavanja i napredovanja na poslu kao i praćenjem kolektivnih ugovora, kodeksa ponašanja, istraživanja odnosno razmjene iskustava i dobrih praksi.</p> <p>2. Ako je to u skladu s nacionalnim tradicijama i praksom, države članice podstiču socijalne partnere, ne dovodeći pritom u pitanje njihovu autonomiju, da promovišu jednakost muškaraca i žena i fleksibilne uslove rada radi lakšeg usklađivanja poslovnog i privatnog života te da na odgovarajućem nivou sklapaju sporazume u kojima se utvrđuju antidiskriminacijska pravila u područjima iz člana 1. koja ulaze u opseg kolektivnog pregovaranja. Ti sporazumi poštuju odredbe ove Direktive i relevantne nacionalne sprovedenjene mjere.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugih propisa</p>	

<p>3. Države članice u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksom podstiču poslodavce da planski i sistemno promovišu jednako postupanje prema muškarcima i ženama na radnom mjestu, te s obzirom na mogućnosti zapošljavanja, strukovnog osposobljavanja i napredovanja.</p> <p>4. One u tu svrhu podstiču poslodavce da zaposlenima i/ili njihovim predstavnicima u redovnim razmacima osiguravaju odgovarajuće informacije o jednakom postupanju prema muškarcima i ženama u preduzeću.</p> <p>Te informacije mogu uključivati pregled zastupljenosti muškaraca i žena na različitim nivoima organizacije, njihove plate i razlike u zaradama te moguće mjere za poboljšanje stanja u saradnji s predstavnicima zaposlenika.</p> <p style="text-align: center;">Član 22.</p> <p style="text-align: center;">Dijalog s nevladinim organizacijama</p> <p>Države članice podstiču dijalog s odgovarajućim nevladinim organizacijama, koje u skladu s nacionalnim pravom i praksom imaju legitimni interes učestvovati u borbi protiv diskriminacije na osnovupola s ciljem promocije načela jednakog postupanja.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 23.</p> <p style="text-align: center;">Usklađenost</p> <p>Države članice preduzimaju sve potrebne mjere kako bi se osiguralo da se:</p> <p>(a) ukinu svi zakoni i drugi propisi protivni načelu jednakog postupanja;</p> <p>(b) odredbe pojedinačnih i kolektivnih ugovora i sporazuma, internih pravilnika preduzeća kao i pravilnika kojima su uređena slobodna zanimanja i profesije odnosno pravilnika organizacija radnika i poslodavaca, kao i sva druga rješenja koja su protivna načelu jednakog postupanja, proglase ništavima ili mogu proglasiti ništavima odnosno izmijeniti;</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja Ustava Crne Gore</p>	

(c) ssprečava da se sistemi strukovnog socijalnog osiguranja koji sadrže takve odredbe odobre ili prošire upravnim mjerama.				
<p style="text-align: center;">Član 24. Viktimizacija</p> <p>Države članice u svoje nacionalne pravne sisteme ugrađuju potrebne mjere kako bi zaštitile zaposlene i njihove predstavnike predviđene nacionalnim zakonima i/ili praksom od otpuštanja i drugih štetnih postupaka poslodavca, kao odgovor na internu pritužbu ili sudski postupak koji je pokrenut kako bi se nametnulo poštovanje načela jednakog postupanja</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Potpuno usklađeno članom 4. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)</p>	
<p style="text-align: center;">Član 25. Sankcije</p> <p>Države članice utvrđuju propise o sankcijama primjenjive kod povreda nacionalnih odredaba donesenih na osnovu ove Direktive i preduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu primjenu. Sankcije, koje mogu uključivati isplatu naknade žrtvi, moraju biti djelotvorne, proporcionalne i odvrćajuće. Države članice obavještavaju Komisiju o tim odredbama najkasnije do 5. oktobra 2005., a bez odlaganja o svim naknadnim izmjenama tih odredaba.</p>	<p style="text-align: center;">Član 19 „Član 34 mijenja se i glasi:</p> <p>Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:</p> <p>1) po osnovu zdravstvenog stanja neopravdano pravi razliku ili nejednako postupava, onemogućava, ograničava ili otežava zapošljavanje, rad, školovanje ili neopravdano uskraćuje drugo pravo licu ili grupi lica (čl.12);</p> <p>2) onemogućava ili ograničava ostvarivanje prava, neopravdano pravi razliku ili nejednako postupava prema licu ili grupi lica, po osnovu starosne dobi (član 13);</p> <p>3) vrši diskriminaciju pojedinaca ili grupe lica zbog političkog ubjeđenja, zbog pripadanja ili nepripadanja političkoj partiji ili drugoj organizaciji (član 14);</p> <p>4) podnese tužbu bez pisanog pristanka diskriminisanog lica ili grupe lica (član 30 stav 2);</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu, organu lokalne samouprave i organu lokalne uprave novčanom kaznom u iznosu od 100 eura do 2.000 eura.</p>	<p>Djelimično usklađeno</p>	<p>Nema nadležnosti Komisije, odnosno obaveze obavještanja Komisije</p>	<p>Danom pristupanja EU</p>

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 do 6.000 eura.

Član 20

Poslije člana 34 dodaju se novi čl. 34a i 34b:

„Član 34a

Novčanomkaznomod 100 do 2.000 eurakaznićeodgovornoliceudržavnomorganu, organudržavneupraveiorganulokalnesamoupravea ko:

- 1)nevodi posebnu evidenciju o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama iz svoje nadležnosti u vezi sa diskriminacijom (čl. 33 stav 1);
- 2)podatkeiz posebne evidencijenedostaviZaštitniku/ci u rokovima propisanim u čl.33, stav 2 ovog zakona.

Član 34b

Zaštitnemjere

Zaprekršajeiz čl.34, stav 1 i 34aovogzakona, samostalnoiliuznovčanukaznuilimjeruupozorenja, možeseizrećijednailivišezaštitnihmjera:

- 1) oduzimanjepredmeta;
- 2) zabranavršenja poziva, djelatnosti ilidužnosti;
- 3) javnoobjavljivanjeodluke.

Zaštitnamjeraoduzimanjapredmetaobaveznoseizričesvakiputkadajeprekršajizvršenkorišćenjempred metakojiseoduzima, odnosnokadajepredmetbionamijenjenizvršenjuprekršajailijepredmetkojiseoduzimanastaozbogizvršenjaprekršaja.

Zaštitnamjerazabranavršenjapoziva, djelatnostiilidužnostimožeseprimijenitiutrajanjukoj enemožebitikraćeod 30 dananitidužeod šestmjeseci.

	Zaštitna mjera javnog objavljivanja odluke izvršavane na način što se odluka objavljuje u javnim medijima dostupnim na cijeloj teritoriji Crne Gore.“			
<p>Član 26. Sprječavanje diskriminacije</p> <p>Države članice u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim sporazumima i praksom podstiču poslodavce i lica nadležna za strukovno osposobljavanje da preduzmu djelotvorne mjere radi sprečavanja svih oblika diskriminacije na osnovu pola, a posebno uznemiravanja i seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu te u vezi s mogućnošću zapošljavanja, strukovnog osposobljavanja i napredovanja.</p>	Nema odgovarajuće odredbe		Materija je predmet regulisanja drugih propisa	
<p>Član 27. Minimalni zahtjevi</p> <p>1. Države članice mogu uvesti ili nastaviti sprovoditi odredbe koje su s obzirom na zaštitu načela jednakog postupanja povoljnije od odredaba utvrđenih u ovoj Direktivi.</p> <p>Sprovođenje ove Direktive ni u kojem slučaju ne smije biti dovoljan razlog za smanjenje nivoa zaštite radnika u područjima na koja se ona primjenjuje, ne dovodeći u pitanje pravo država članica da na promjene stanja odgovore donošenjem zakona i drugih propisa različitih od onih koji su na snazi u trenutku priopštenja ove Direktive, pod uslovom da se pritom poštuju sve odredbe ove Direktive.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno članom 5. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10)	
<p>Član 28. Odnos prema propisima Zajednice i nacionalnim propisima</p> <p>1. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje odredbe koje se tiču zaštite žena, posebno u pogledu trudnoće i majčinstva.</p> <p>2. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje odredbe Direktive 96/34/EZ i Direktive 92/85/EEZ.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

<p>Član 29. Podsticanje jednakosti polova Države članice kod utvrđivanja i sprovođenja zakona i drugih propisa, politika i aktivnosti u područjima na koje se odnosi ova Direktiva aktivno uzimaju u obzir cilj jednakosti muškaraca i žena.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>		<p>Materija je predmet regulisanja drugog propisa</p>	
<p>Član 30. Širenje informacija Države članice osiguravaju da sve zainteresirane lica budu prikladnim sredstvima obaviještene o mjerama koje se preduzimaju na osnovu ove Uredbe, kao i o odredbama koje su već na snazi, prema potrebi i na radnom mjestu.</p>	<p>Član 1 U Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni list CG“, broj 46/10) u članu 1 stav 1 mijenja se i glasi: „Zabrana i zaštita od diskriminacije ostvaruje se, a promocija jednakosti vrši se u skladu sa ovim zakonom“. U stavu 2 poslije riječi: „Na zabranu i zaštitu od diskriminacije" dodaju se zarez i riječi: „kao i na promociju jednakosti“, a poslije riječi: „pojedinih prava“ dodaju se zarez i riječi: „kao i promocija jednakosti“.</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>		
<p>Čl. 31-36</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Prilog I i Prilog II</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ PROPISA	Ministarstvo za ljudska I manjinska prava
NAZIV PROPISA	Predlog Zakona o Izmjenama I Dopunama Zakona o zabrani diskriminacije
<p>1. Definisanje problema</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa (“status quo” opcija)? <p>- Na osnovu dostavljenog mišljenja Evropske Komisije na Zakon o zabrani diskriminacije a koji su u skladu i sa mišljenjem Venecijanske komisije, ukazano je na potrebu donošenja izmjena I dopuna crnogorskog zakonodavstva koje se odnosi na antidiskriminaciju, posebno u dijelu koji tretira posrednu i neposrednu diskriminaciju.</p> <p>Pored toga, u periodu od donošenja Zakona o zabrani diskriminacije do danas, uočeni su određeni problem I slabosti u njegovoj primjeni, posebno u pogledu definisanja kaznenih odredbi, inspeksijskog nadzora, uvođenje novih pojmova značajnih za oblast zabrane diskriminacije I brisanje pojmova I normi koje su, u međuvremenu obuhvaćene novim posebnim zakonima, proširena je I precizirana lista nadležnosti Zaštitnika ljudskih prava I sloboda Crne Gore kao centralnog, institucionalnog mehanizama za zaštitu od diskriminacije.. Takođe, proširena je lista organa koji su dužni voditi posebnu evidenciju o svim slučajevima prijavljene diskriminacije I sve podatke iz evidencije dostavljati u zakonom utvrđenom roku, Zaštitniku ljudskih prava I sloboda.</p> <p>Donošenjem Zakona o izmjenama I dopunama Zakona o zabrani diskriminacije ojačaće se sistem zaštite od diskriminacije, njena vidljivost, odnosno, transparentnost, a uvođenjem kaznenih odredbi kojima je predviđeno strogo sankcionisanje diskriminatornog ponašanja, djelovaće se I preventivno na pojave diskriminacije.</p>	
2. Ciljevi	

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Donošenjem Zakona o izmjenama I dopunama Zakona o zabrani diskriminacije ojačaće se sistem zaštite od diskriminacije, njena vidljivost, odnosno, transparentnost, a uvođenjem kaznenih odredbi kojima je predviđeno strogo sankcionisanje diskriminatornog ponašanja, djelovaće se I preventivno na pojave diskriminacije. Pored toga, postići će se puna usklađenost sa standardima postavljenim u evropskom zakonodavstvo.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

- **Usvajanjem Predloga Zakona o izmjenama I dopunama Zakona o zabrani diskriminacije ispuniće se postavljeni zahtjevi I postići će se veća efikasnost Zakona u spriječavanju, zabrani I zaštiti od diskriminacije.**

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

. Kao pozitivni rezultat realizacije ovih novih propisa biće i, između ostalog, potvrda ostvarenog napretka u uspostavljanja vladavine prava, poštovanju temeljnih prava i političkih kriterijuma za za punopravno članstvo u EU. Usaglašavanjem pravne tekovine, i poboljšanjem antidiskriminacionog zakonodavstva u smislu jačanja institucija zaštite i efiksnosti u primjeni Zakona postići će se veći stepen poštovanja ljudskih prava i sloboda što će voditi daljem napretku u primjeni zahtjevnih standarda EU i UN.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

Za sprovođenje ovog Zakona nijesu potrebna posebna finansijska sredstva u Budžetu e Gore.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljne konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

U izradi Predloga Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije učestvovali su, sa svojim predlozima i sugestijama, i predstavnik Delegacije EU u CG, predstavnik Misije OEBS-a U CG i Predstavnik UNDP, kao i nezavisni ekspert.

Njihovi predlozi i sugestije su usaglašeni sa stavovima Radne grupe i inkorporirani u sadržaj navedenog Predloga Zakona.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sprovodi, svake druge godine, istraživanje diskriminacije marginalizovanih društvenih grupa, te publikuje rezultate istraživanja koji pokazuju stepen diskriminacije u posmatranom periodu.

Datum i mjesto

28. 06. 2013.

_Podgorica

Starješina

MINISTAR

Dr Suad Numanović

ČLANOVI ZAKONA O ZABRANI DISKRIMINACIJE ("S.list CG", br. 46/10) KOJI SE MIJENJAJU :

Predmet zakona

Član 1

Zabrana i zaštita od diskriminacije ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom.

Na zabranu i zaštitu od diskriminacije primjenjuju se i odredbe drugih zakona kojima se uređuje zabrana i zaštita od diskriminacije po pojedinim osnovama ili u vezi sa ostvarivanjem pojedinih prava, ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Zabrana diskriminacije

Član 2

Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Diskriminacija je svako neopravdano, pravno ili faktičko, neposredno ili posredno pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.

Neposredna diskriminacija postoji ako se aktom, radnjom ili nečinjenjem lice ili grupa lica, u istoj ili sličnoj situaciji, dovode ili su dovedeni, odnosno mogu biti dovedeni u nejednak položaj u odnosu na drugo lice ili grupu lica po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana, osim ako su taj akt, radnja ili nečinjenje objektivno i razumno opravdani zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.

Posredna diskriminacija postoji ako prividno neutralna odredba propisa ili opšteg akta, kriterijum ili praksa dovodi ili bi mogla dovesti lice ili grupu lica u nejednak položaj u odnosu na druga lica ili grupu lica, po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana, osim ako je ta odredba, kriterijum ili praksa objektivno i razumno opravdana zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.

Diskriminacijom se smatra i podsticanje ili davanje instrukcija da se određeno lice ili grupa lica diskriminišu po nekom od osnova iz stava 1 ovog člana.

Zakon o zabrani diskriminacije ("S.list CG", br. 46/10)

Posebne mjere

Član 5

Posebne mjere koje su usmjerene na stvaranje uslova za ostvarivanje nacionalne, rodne i ukupne ravnopravnosti i zaštite lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju mogu uvoditi državni organi, organi državne uprave, organi jedinica lokalne samouprave, javna preduzeća i druga pravna lica koja vrše javna ovlaštenja (u daljem tekstu: organi), kao i druga pravna i fizička lica.

Mjere iz stava 1 ovog člana primjenjuju se srazmjerno potrebama i mogućnostima i traju do ostvarenja ciljeva koji su tim mjerama utvrđeni.

Uznemiravanje

Član 7

Uznemiravanje, po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, predstavlja određeno ponašanje ili postupanje prema nekom licu, koje takvo ponašanje ili postupanje ne želi, a koje ima za cilj ili predstavlja povredu ličnog dostojanstva i izaziva strah, neugodnost, neprijateljstvo, poniženje ili uvrijeđenost.

Mobing

Član 8

Mobing je ponašanje na radnom mjestu, kojim jedno ili više lica sistematski, u dužem vremenskom periodu, psihički zlostavlja ili ponižava drugo lice vrijeđanjem, omalovažavanjem, uznemiravanjem i drugim aktivnostima i dovodi to lice u nejednak položaj po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, što ima za cilj ugrožavanje njegovog/njenog ugleda, časti, dostojanstva i integriteta, a može izazvati štetne posljedice mentalne, psihosomatske i socijalne prirode ili dovesti u pitanje profesionalnu budućnost lica koje je žrtva mobinga.

Segregacija

Član 9

Segregacija je svako razdvajanje lica ili grupe lica po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, osim u slučajevima kad je razdvajanje objektivno i opravdano, a način za postizanje tog cilja je neophodan i srazmjeran.

Diskriminacija po osnovu vjere i uvjerenja

Član 17

Diskriminacijom se smatra svako pravljenje razlike, nejednako postupanje ili dovođenje u nejednak položaj lica ili grupe lica po osnovu vjere ili uvjerenja, pripadanja ili nepripadanja nekoj vjerskoj zajednici.

Diskriminacija lica sa invaliditetom

Član 18

Pod diskriminacijom lica sa invaliditetom smatra se, naročito: onemogućavanje ili otežavanje pristupa zdravstvenoj zaštiti, odnosno uskraćivanje prava na zdravstvenu zaštitu, redovni medicinski tretman i lijekove, rehabilitaciona sredstva i mjere; uskraćivanje prava na školovanje, odnosno obrazovanje; uskraćivanje prava na rad i prava iz radnog odnosa, u skladu sa potrebama tog lica; uskraćivanje prava na brak, na stvaranje porodice i drugih prava iz oblasti bračnih i porodičnih odnosa.

Nedostupnost prilaza objektima i površinama u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom, odnosno onemogućavanje, ograničavanje ili otežavanje

korišćenja navedenih objekata, na način koji nije nesrazmjeran teret za pravno ili fizičko lice koje je dužno da to omogući, smatra se diskriminacijom u smislu stava 1 ovog člana

Diskriminacija lica sa invaliditetom postoji i u slučaju kad nijesu preduzete posebne mjere za otklanjanje ograničenja, odnosno nejednakog položaja u kojem se ta lica nalaze.

Diskriminacija po osnovu rodnog identiteta i seksualne orijentacije

Član 19

Svako pravljenje razlike, nejednako postupanje ili dovođenje u nejednak položaj lica po osnovu rodnog identiteta ili seksualne orijentacije smatra se diskriminacijom.

Svako ima pravo da izrazi svoj rodni identitet i seksualnu orijentaciju.

Rodni identitet i seksualna orijentacija su privatna stvar svakog lica i niko ne može biti pozvan da se javno izjasni o svom rodnom identitetu i seksualnoj orijentaciji.

Nadležnost Zaštitnika/ce

Član 21

Pored nadležnosti i ovlašćenja propisanih posebnim zakonom, Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) je nadležan/na i da:

1) podnosiocu/teljki pritužbe koji/a smatra da je diskriminisan/na od strane fizičkog ili pravnog lica daje potrebna obavještenja o njegovim/njenim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite;

2) sprovodi postupak mirenja, uz pristanak lica koje smatra da je diskriminirano i organa, drugog pravnog i fizičkog lica za koje ono smatra da je izvršilo diskriminaciju, uz mogućnost zaključivanja vansudskog poravnanja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak posredovanja;

3) informiše javnost o značajnijim pojavama diskriminacije;

4) po potrebi, vrši istraživanja u oblasti diskriminacije;

5) vodi posebnu evidenciju o podnijetim pritužbama u vezi sa diskriminacijom;

6) prikuplja i analizira statističke podatke o slučajevima diskriminacije;

7) preuzima aktivnosti radi podizanja svijesti o pitanjima u vezi sa diskriminacijom.

Član 23

Zaštitnik/ca, u posebnom dijelu godišnjeg izvještaja, obavještava Skupštinu Crne Gore o uočenim pojavama diskriminacije i preduzetim aktivnostima i predlaže preporuke i mjere za otklanjanje diskriminacije.

O uočenim pojavama diskriminacije Zaštitnik/ca može da podnese Skupštini Crne Gore poseban izvještaj, ako to od njega zatraži nadležno radno tijelo Skupštine Crne Gore ili ako Zaštitnik/ca ocjeni da to zahtijevaju naročito važni razlozi.

Član 24

Svako ko smatra da je povrijeđen diskriminatornim postupanjem organa, drugog pravnog i fizičkog lica ima pravo na zaštitu pred sudom, u skladu sa zakonom.

Postupak se pokreće tužbom.

Na postupak iz stava 2 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Postupak iz stava 2 ovog člana je hitan.

U sporu za zaštitu od diskriminacije revizija je uvijek dozvoljena.

Član 26

Tužbom iz člana 24 stav 2 ovog zakona može se tražiti i:

1) utvrđenje da je tuženi/a diskriminatorno postupao/la prema tužiocu/teljki;

2) zabrana vršenja radnje od koje prijeti diskriminacija, odnosno zabrana ponavljanja radnje diskriminacije;

3) naknada štete, u skladu sa zakonom;

4) objavljivanje presude kojom je utvrđena diskriminacija na trošak tuženog/e u medijima, ukoliko je diskriminacija izvršena putem medija.

U slučajevima iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana tužbeni zahtjev se ističe zajedno sa zahtjevima za zaštitu prava o kojima se odlučuje u parničnom postupku, ako su ovi zahtjevi u međusobnoj vezi i zasnivaju se na istom činjeničnom i pravnom osnovu.

Tužba iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana može se podnijeti samostalno samo ako akt ili radnja diskriminacije nije imala za posljedicu gubitak ili povredu nekog prava.

Svako ko smatra da je povrijeđen diskriminatornim postupanjem organa, drugog pravnog i fizičkog lica ima pravo na zaštitu pred sudom, u skladu sa zakonom.

Postupak se pokreće tužbom.

Na postupak iz stava 2 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Postupak iz stava 2 ovog člana je hitan.

U sporu za zaštitu od diskriminacije revizija je uvijek dozvoljena.

Član 27

Tužba iz člana 24 stav 2 ovog zakona može se podnijeti u roku od 90 dana od dana saznanja za učinjenu diskriminaciju.

Član 30

Tužbu iz člana 26 stav 1 tač. 1, 2 i 4 ovog zakona, u ime diskriminisanog lica, mogu podnijeti i organizacije ili pojedinci/ke koji/e se bave zaštitom ljudskih prava.

Tužba iz stava 1 ovog člana može se podnijeti samo uz pisani pristanak diskriminisanog lica ili grupe lica.

Uloga inspekcija

Član 32

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona u odnosu na diskriminaciju u oblasti rada i zapošljavanja, zaštite na radu, zdravstvene zaštite, obrazovanja, građevinarstva, saobraćaja, turizma i u drugim oblastima vrše inspekcije nadležne za te oblasti, u skladu sa zakonom.

Vođenje evidencije

Član 33

Organi, druga pravna i fizička lica obavezni su da vode posebnu evidenciju o svim slučajevima prijavljene diskriminacije i da podatke iz evidencije blagovremeno dostave Zaštitniku/ci.

Sudovi, inspekcijski organi i organi za prekršaje obavezni su da vode posebnu evidenciju o podnijetim tužbama u vezi sa diskriminacijom i da podatke iz evidencije blagovremeno dostave Zaštitniku/ci.

Bliži sadržaj i način vođenja evidencija iz stava 2 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za ljudska i manjinska prava.

Prekršaji

Član 34

Novčanom kaznom od dvjestostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik, ako:

1) odbije pružanje javnih usluga, uslovi pružanje usluga uslovima koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica ili namjerno kasni ili odlaže pružanje usluga, iako su lice ili grupa lica zatražili i ispunili uslove za pravovremeno pružanje usluga prije drugih lica (član 11 stav 1 tač. 2, 3 i 4);

2) onemogućiti, ograničiti ili otežati korišćenje prilaza objektima i površinama u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom (član 18 stav 2);

- 3) podnese tužbu bez pisanog pristanka diskriminisanog lica ili grupe lica (član 30 stav 2);
- 4) ne vodi posebnu evidenciju o svim slučajevima prijavljene diskriminacije ili podatke iz evidencije blagovremeno ne dostavi Zaštitniku/ci (član 33 stav 1);
- 5) ne vodi posebnu evidenciju o podnijetim tužbama u vezi sa diskriminacijom ili podatke iz evidencije blagovremeno ne dostavi Zaštitniku/ci (član 33 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu ili pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom u visini dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Vlada Crne Gore
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

IZVJEŠTAJ
sa javne rasprave povodom
Nacrta zakona o izmjenama i dopunama
Zakona o zabrani diskriminacije

Na osnovu Uredbe o postupku i načinu vođenja Javne rasprave u pripremi zakona ("Sl. List Crne Gore", br. 12/12 od 24. 02. 2012.), Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sprovelo je Javnu raspravu koja je trajala 40 dana, počevši od dana objavljivanja teksta Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije na sajtu Ministarstva za ljudska i manjinska prava i sajtu E-uprave, od 27. maja 2013. godine do 05. jula 2013. godine.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije štampan je i kao podlist – dodatak dnevnom listu „Pobjeda“ i bio objavljen 31. maja 2013. godine. U okviru javne rasprave organizovana su tri okrugla stola, i to:

- 07. juna u Bijelom Polju, u sali restorana „Centar “ ;
- 14. juna u Baru, u izbornoj sali u zgradi opštine Bar ;
- 24. juna u Podgorici, u plenarnoj sali u staroj zgradi Vlade.

Takođe, Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije razmatran je, na poziv skupštinskog odbora za rodnu ravnopravnost, na sjednici održanoj 17. juna 2013. godine, na kojoj je tekst Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije pozitivno ocijenjen od strane članova Odbora.

Tekst Nacrta zakona je preveden na engleski jezik i dostavljen predstavnicima međunarodnih organizacija u Crnoj Gori: Delegaciji

Vlada Crne Gore
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

Evropske unije u Crnoj Gori, Misiji OEBS-a, i UNDP-u. Pored toga, ove međunarodne organizacije su imale svoje stalne predstavnike, kao posmatrače, u Radnoj grupi zaduženoj za izradu Nacrta zakona, koji su svojim aktivnim učešćem doprinijeli izradi konačne verzije Nacrta ovog zakona.

U okviru javne rasprave, data je mogućnost da svi zainteresovani subjekti svoje primjedbe i sugestije mogu dostaviti i elektronskim putem.

Učesnici u javnoj raspravi su bili građani, predstavnici državnih institucija, organa lokalne samouprave, međunarodnih organizacija, političkih organizacija, predstavnici vjerskih zajednica, nevladinih organizacija i drugi zainteresovani subjekti.

Stručna ekspertiza teksta Nacrta zakona dobijena je posredstvom Delegacije EU u CG i od strane DG – JUST-a (Generalnog Direktorata Evropske Komisije za pravosuđe) kao ekspertskog tijela, čije su primjedbe i sugestije ocijenjene kao kvalitetno poboljšanje teksta Nacrta zakona, te su uvrštene u izradi Predloga ovog zakona. Takođe, značajne komentare i predloge dostavili su ili iznijeli tokom Javne rasprave i sljedeći učesnici : Mitropolija crnogorsko-primorska, Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore, Udruženje paraplegičara Crne Gore, Centar za građansko obrazovanje (CGO), "4Life", "Dom nade" i drugi.

Primjedbe, predlozi i sugestije koji su, u toku trajanja javne rasprave ponuđeni na razmatranje mogu se grupisati u sljedećih nekoliko tema:

Vlada Crne Gore
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

1. Koncept "direktne" i "indirektne", odnosno, "posredne" i "neposredne" diskriminacije.

Kao glavni problem koji je identifikovala Evropska Komisija jeste postojeći **koncept direktne i indirektne diskriminacije** u našem Zakonu o zabrani diskriminacije.

Naime, u Zakonu o zabrani diskriminacije i u slučaju neposredne diskriminacije navodi se da je diskriminacija zabranjena "osim ako su taj akt, radnja ili nečinjenje objektivno i razumno opravdani zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići".

Naime, shodno evropskom zakonodavstvu, ne postoji način da se opravda direktna, neposredna diskriminacija.

(Prema Direktivi Savjeta 2000/43/EZ, iz 2000. godine o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na njihovo rasno ili etničko porijeklo, kojom se podrazumijeva da ne postoji opravdanje za diskriminaciju po ovom svojstvu).

Odgovor obrađivača:

Ova primjedba je, u potpunosti, prihvaćena te je brisan navedeni stav kojim se određuje neposredna diskriminacija, budući da direktna diskriminacija ne može biti opravdana, a da su moguća opravdanja samo dio definicije posredne diskriminacije, te je takva izmjena unijeta u Predlog zakona.

Vlada Crne Gore
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

2. Ispravna transpozicija Evropskih direktiva, u vezi sa odredbama "uznemiravanja" i "seksualnog uznemiravanja".

Ova primjedba je prihvaćena te su dopunjene odredbe kojima se određuje "uznemiravanje i "seksualno uznemiravanje".

3. Rasna i vjerska diskriminacija

Budući da se, u Nacrtu zakona, jedinstvenim članom pod nazivom "Rasna diskriminacija" određuje i diskriminacija po osnovu vjeroispovjesti, primjedbe su se ticale potrebe razdvajanja i pravljenja razlike između rase, vjeroispovjesti i uvjerenja.

Odgovor obrađivača:

Ova primjedba je prihvaćena, te je promijenjen naziv člana "Rasna diskriminacija" u "Rasna diskriminacija i diskriminacija po osnovu vjere ili uvjerenja", a dodat je i stav kojim se posebno određuje diskriminacija po osnovu vjere ili uvjerenja.

4. Diskriminacija lica sa invaliditetom

Budući da je u Nacrtu Zakona brisan član kojim se određuje diskriminacija lica sa invaliditetom, primjedbe (naročito nevladinih organizacijakoje se bave ovom problematikom) su se odnosile na vraćanje ovog člana kojim se na sveobuhvatan, precizan i efikasan način može zaštititi od diskriminacije ova društvena grupa.

Vlada Crne Gore
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

Odgovor obrađivača:

Uzimajući u obzir činjenicu da je nakon usvajanja opšteg Zakona o zabrani diskriminacije, usvojen i lex specialis Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom kojim je regulisana ova oblast, smatralo se nepotrebnim postojanje člana u opštem Zakonu koji određuje diskriminaciju osoba sa invaliditetom.

Međutim, primjedbe su, djelimično prihvaćene tako što je dio ovog člana (stav2 i stav3) unijet u Predlog zakona, vodeći računa da ne dođe do dupliranja normi sa posebnim Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom.

5. Nepostojanje odredbe u Zakonu kojom se utvrđuje "što nije diskriminacija"

Ovim primjedbama nastojalo se ukazati da eksplicitno navođenje u Zakonu "što nije, odnosno, što se ne smatra diskriminacijom", može značajno pomoći u primjeni ovog Zakona u praksi i eliminisati eventualne nedoumice u tumačenju pojedinih zakonskih odredbi.

Odgovor obrađivača:

Ova primjedba nije prihvaćena na osnovu relevantnog stava da je ova odredba sadržana u članu 8 Ustava CG , te ne može biti predmet daljih ograničenja.